

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe o lună . 2 "

Nrul de Duminecă
Pe un an . 4 Cor.
; Pentru România și :
America . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA :
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 30.

Dinasticismul nostru.

Sunt acum doi ani aproape, o mulțime alcătuită de români din Ungaria a cântat în fața castelului Peleş din Sinaia imnul regal românesc începând cu cuvintele »Trăiască regele în pace și onor«. Iar când MM. LL. regele și regina României s'au ivit, un strigăt de bucurie ieșit din mii de piepturi a făcut să freamăte codrii Carpaților și clocotul lor s'a urcat vijelios până în vârful de brazi al Caraimanului. Eră un grup de excursioniști români veniți să vadă expoziția din București și minunatele costume de Săliște, bogate, pitorești și armonice se acordau admirabil cu natura, cu țara, cu locul și cu sufletul acelor întâmplări și timpuri.

Excursioniștii s'au întors acasă și sgomolul serbărilor s'a astâmpărat de mult, dar ne întrebăm a rămas ceva din iredentismul, din antidinasticismul de care ne acuza pe atunci presa ungurească. Dacă aceste sentimente ar fi încolțit într'adevăr în inimile noastre, în timp de 2 ani roadele lor trebuiau să se ivească? Dar realitatea a demintit toate învinuirile ridicate de presa ungurească.

Mai dăunăzi un accident de tren a oprit pe AA. LL. RR. prințul moștenitor și pe princessa României la o gară din apropierea Aradului. Soția unui redactor al nostru, fiica României și a Sinăii regale, a fost abordată de prințul Ferdinand în gara Lipovei și a prezentat mai târziu princesei

Maria, celei mai gingașe și mai fermecătoare din toate principesele Europei, un mănunchiu de flori crescute pe aceste locuri cari și ele sunt într'un anumit înțeles românești.

Cine ar fi bănuț că din incidentul acestui buchet de flori s'ar fi putut făuri o acuza de iredentism la adresa noastră? Nu-i așa, că pentru asta se cere într'adevăr o măsură extraordinară de rea credință și de perfidie de care nu dispune nici chiar în presa ungurească — slavă Domnului destul de înzestrată cu aceste însușiri — decât un ziar ca »Bud. Hirlap«.

Bieții locuitori români ai Radnei, Lipovei și dimprejur vor fi citit cu mirare următoarele: »De câte-ori cineva dela Curtea din Sinaia trece prin Ardeal, ospitalitatea românilor îmbracă formele unor omagii. Ieri prințul moștenitor român a fost oprit în drumul său printr'un accident întâmplat pe linia ferată în apropierea Aradului și la vestea șederii sale involuntare s'au stărnit munții, locuitorimea a coborât piscurile spre mirarea prințului și trenul priaciar a trecut prin două rânduri de oameni, formate de populația ingenușiată«.

Atâta din felul cum ziarul șovinismului conștient în perfidia sa înfățișează faptele, acele fapte cari s'ar crede că sunt atât de evidente și de cunoscute lumii întregi încât nimeni nu ar putea, nu ar îndrăzni măcar să le pervertească. Vă puteți închipui cari pot fi comentariile acestei știri, dacă cineva

îndrăznește să mintă cu atâta obrăznicie în privința faptelor. Concluzia ziarului unguresc nu a putut fi decât firește, cea mai extremă din câte sunt cu puțință: suntem fără doar și poate iredentiști și antinastici.

Să isprăvim deci mai întâi cu »Bud. Hir.« Să nu creadă onorabilii confrăți unguri că nu am înțeles scopul adevărat și adânc al acuzelor lor. Ei vor să ne prezinte în fața dinastiei ca un popor răsvrător și antidinastic. Ei vor să sugereze Burg-ului din Viena ideea că românii sunt un popor primejdios monarhiei și că interesul dinastiei ar fi ca ea la marea împărțire a drepturilor, la votul universal, să consimtă la desmoștenirea și împilarea noastră definitivă, dându-ne cu totul pradă ungurismului, singurul element »credincios«, singurul razim »neclătit« al dinastiei Habsburg.

Pentru aceasta a trebuit să alergați la minciuni atât de grosolane, pentru că ați știut prea bine că un neadevăr, o teză mincinoasă, are nevoie de minciuni pentru a putea fi susținută.

Dar vă asigurăm, onorabililor confrăți, că nu ați izbutit nici măcar să ne nelinișiți pe noi și veți izbuti cu atât mai puțin să duceți Burgul în rătăcire.

Ne întrebăm cine sunt acei cari vor să ne facă lecții de dinasticism? Din toate popoarele monarhiei tocmai ungurii sunt cei cari au mai puțin decât oricine dreptul acesta. Să nu se creadă că în Burgul din Viena s'a șters amintirea anilor de vijelie

FOIȚA TRIBUNEI.

Impresii.

De D. Bedelean.

Din satul meu.

De și trăim între împrejurări grele totuși uneori ne vine a ne și mai petrece. Atunci mai uităm de sbuciumările zilnice cari ne frământă sufletul de atât amar de veacuri neîntrerupt. Parcă noi fără suferințe, nici nu am putea fi atât de mult ele ni-au obișnuit. Și la horă ne urmăresc. Din struna lăutarului numai dor și jale iese. Cântarea lor parcă prevestește timpuri mai bune ce au să vie. Dar în ea tremură și nădejdea dorului de răsunare.

Poporului acestuia numai conducători buni și conștii de chemarea lor îi trebuie și ușor îl poți ridica la o stare materială, culturală și morală mai favorabilă. Din puțin ce are dă pentru școală, fără să-l îndemne mult preotul ori învățătorul, pentru că știe, simte el că temelul tuturor bunurilor este învățătura. Ar îmbrățișa tovarășiiile, dar nu-i cine să-l conducă, și să-i spună înșămnațea lor.

În satul acesta trăesc 5 familii de jidani numai din ouă. O tovarășie ca cea publicată în »Tovărășia«, »Cocoșul« ar aduce în asemenea comune mult bine; numai așa ne-am putea noi întări materialicește, după aceea urmează și celelalte.

Un lucru îmbucurător am constatat la poporul de aici și anume că însuși el dorește înaintarea și e nemulțumit cu »conducătorii« cari nu fac nimic.

Sunt caracteristice cuvintele unui fruntaș:

— Noi domnule nu avem nici popă nici învățător (deși sunt) am rămas în toate îndărăt, deși noi am da pentru înaintarea noastră din ce ne-a dat D-zeu, dar nu este cine să ne învețe că ce să facem.

Așa a zis omul acesta fără multă învățătură. Poate nici nu și-a dat el seama de însemnătatea cuvintelor lui. Ele sunt ca un grăunte sămănat, din care cu timpul va crește copacul care să poată înfrunta furtunile vremilor noi și vitrege cari se abat peste noi.

De pe Arieș.

Călătoresc pe Arieș în sus. Două umbre îmi urmăresc pașii. Una este a mea proprie, cealaltă mi-o proiectează amintirile trecutului. Toată piatra, toată colina vorbește aici. Colo-s îngropați câțiva eroi din 48, dincolo oile pasc iarba crescută și nutrită în pământul îngroșat cu sângele lor.

Rîul acesta, care atâtea fapte mărețe ne-ar putea spune din trecut, aduce acum pe unda lui numai dor și jale. Trece ca un șarpe prin Munții Apuseni cari conțin din belșug aur...

„Munții noștri aur poartă
Noi cerșim din poartă 'n poartă“.

Pe țărmurile lui vezi câte un românaș ars de soare, spălând aurul pe care l-au scăpat străinii din băi; alții venind cu cercuri în spate fredonându-și o doină.

Mergând pe Arieș în sus dela Burn până la Cămpeni numai sate românești vezi. La Cămpeni sunt câțiva diregători unguri, dar mergând mai sus dispăre orice picior străin.

Pe râul acesta între Burn și Vidolm sunt niște case împrăștiate, oamenii de când se știu n'au avut nici biserică nici școală. N'au putut să aibă fiind puțini, abia 20 de familii. Ei alergau din depărtare la vre-o biserică din apropiere de a se ruga pentru o soartă mai bună.

Și acum iubirea de lege și limbă i a îndemnat să-și edifice și un lăcaș dumnezeiesc. Și oamenii aceștia buni — fără ca să-i îndemne preotul, că doar nici nu aveau preot — au pus ban peste ban și pe țărmul stâng al Arieșului, lângă drumul de țară, și-au ridicat o biserică micuță dar frumoasă. Curățenia ei atrage luarea aminte a călătorilor, iar hărnicia oamenilor admirarea noastră.

Biserica stă mândră pe o colină, par'c'ar zice călătorilor:

— Spuneți străinilor, că pe plaiurile acestea trăiește un popor sărac dar nu din vina lui, care își iubește legea și neamul lui și pe care nimeni și nici o putere nu-l va înstrăina de așezămintele lui culturale și morale.

Dela o petrecere.

La poalele munților pe un șes e situat un oraș șovinist, Turda.

În viața noastră a avut un rol însemnat orașul acesta. Aici au fost aleși de arhierii Moga și marele Șaguna, prin el a trecut lăncu cu oastea lui fără ca să-l nimicească. De atunci cuvintele:

„Iancule măria ta
Lasă Turda n'o pradă.

Destul de rău a făcut, că poate mai târziu nu erau bătuți românii noștri în el cu pietrii, ș

dela 48 și 49. Să nu credeți dlor, că s'a uitat acolo atențiunea înfrigurată cu care în Ungaria se pândeau, acum sunt 3—4 ani, toate știrile ce veniau din Berlin despre un prinț care învață ungurește! Și nu noi suntem poporul la care un om care a aruncat cuvântul de sperjur M. Sale în plin parlament, azi e președintele uneia din cele mai înalte corporații politice!

Dar este altă chestiunea ce ne preocupă aici. Oare manifestațiile de dragoste pentru casa de Hohenzollern amintite la început nu înseamnă un act de antidinasticism? Oare dragostea și venerația pentru dinastia Hohenzollern nu este în contradicție cu datorria noastră de supuși ai casei Habsburg?

Răspundem cu conștiința liniștită și senină a adevărului: în inimile noastre aceste două sentimente nu se unesc numai dar par-că se completează reciproc și se topesc într-o armonie superioară.

Este poate un fenomen unic de psihologie politică neobișnuită și pentru mulți neînțeleasă, dar e absolut exactă: în inimile noastre, în inimile poporului nostru își țin cum-păna două sentimente dinastice fără ca ele să se excludă.

Dragostea pentru dinastia Habsburg e o tradiție, o moștenire istorică în inima poporului nostru.

În cursul mai multor veacuri, trecând ca tradiție din generație în generație, ea s'a făcut parte constitutivă din toată lumea organică a vederilor sale politice morale și religioase și este aproape tot atât de adânc înrădăcinată în firea lui ca și credința sa religioasă.

A face la noi antidinasticism, a voi să ridici poporul împotriva casei Habsburg, împotriva «împăratului» ar fi o imposibilitate psihologică și suntem siguri că smintitul care ar încerca această neghiobie ar fi alungat de mânia elementară a poporului, întocmai precum poporul cu minunatu-i instinct a isgonit acum câțiva ani pe instigatorii socialiști cari au încercat să facă propagandă antireligioasă la sate.

Dar să mărturisim pe față că alături de acest sentiment, de câteva decenii încoace a înflorit altul nou, simpatia și iubirea pentru dinastia domnitoare a României.

Mai trebuie oare să îndreptăm sentimentul acesta? Sentimentele nu se pot explica, nu pot fi cuprinse în sunetul pieritor al cuvintelor.

Dinastia Hohenzollern e dinastia fraților noștri de un sânge din regatul României. Mândria lor de-a avea un stat național ne-atârnat cu toate atributele unui stat suveran și cu un rege național încoronat este și mândria noastră.

Regele României e capul statului în care naționalitatea noastră apare cristalizată și ridicată la faza cea mai înaltă și mai deplină a vieții naționale a unui popor.

Noi cari suntem un organism național nedeplin dezvoltat, închiruit, stânjeniți în libera dezvoltare a tuturor funcțiilor vieții naționale, avem cea mai mare venerațiune și iubire pentru persoana care e întruparea și simbolul vieții neamului nostru în dezvoltarea ei deplină și neștirbită.

Și e lucru firesc să simțim un fior de însuflețire când ne amintim că dincolo de greabănul Carpaților o familie princiară are aceeași conștiință românească cu noi, că pe buzele gingașe ale copiilor ei răsună același graiu dulce și melodios ca pe buzele copiilor noștri și că ei sunt botezați și crescuți în aceeași lege ca noi, în legea noastră strămoșească ortodoxă, rostind pe tatăl nostru românește.

Nu cărtim însă dinastia sub a cărei stăpânire noi nu am putut să atingem același grad de viață națională ca frații noștri din România. Nu, căci știm că nu dinastia e pricina înapoierii noastre ci tocmai acei cari ne aruncă acuza antidinasticismului.

Ne dăm seama dimpotrivă că tot ce am putut realiza ca progrese culturale și naționale până azi se datorește tocmai grijei ce dinastia Habsburg a avut pentru noi. Iar dacă nădăjduim pe viitor un trai mai bun și mai la adăpost de urgia de azi, știm

bine că ei nu ne poate veni decât tot din Burgul împărătesc.

Și atunci binefacerile dinastiei ne vor în-tări și mai mult dragostea pentru ea, fără a slăbi dragostea noastră pentru dinastia cealaltă din România, căci după cum în raporturile internaționale regele Carol este cel mai bun prieten al împăratului Francisc Iosif, tot astfel în inimile noastre dragostea pentru amândoi suveranii nu-s sentimente ce se luptă, ci sentimente ce se topesc într-o pace armonică și superioară.

Marea campanie pentru votul universal.

Arad, 6 August.

Am anunțat ieri că adunarea de Duminecă din Ileanda-mare, este deschizătoarea de serie a adunărilor de popor, prin cari deputații inaugurează marea campanie pentru votul universal.

Azi, suntem în poziție de a vesti adunări de popor cari se vor ține în 16 și 19 August, după cum urmează:

In 16 August

mare adunare de popor:

In cercul Ighiului.

Darea de seamă a deputatului cercului Alexandru Vaida-Voevod, cu participarea deputatului Iuliu Maniu.

In Șiria.

Darea de seamă a deputatului Ștefan C. Pop cu participarea deputatului Vasile Goldiș.

In Boroșineu.

Darea de seamă a deputatului Ioan Suciu cu participarea deputatului Vasile Damian.

In Lugoj.

Darea de seamă a deputatului George Popovici cu participarea deputatului Coriolan Brediceanu.

poate acum n'ar fi concentrat în el cei mai neîndurați dușmani ai noștri, dirigători, cari vreau să nimicescă toată suflarea românească și cari fac pe bietul moș să nu-și poată petrece în jurul familiei lui nici măcar o sărbătoare fiind silit a merge la țară cu cercuri, cumpărate și acelea.

În Turda asta, par-că în ciuda asupririlor grele — de mai mulți ani încoace se observă un curent sănătos românesc.

Avem în el advocați cari își împlinesc datorința față de poporul acesta năcăjit, preoți cari pe lângă lăzirea cuvântului lui Dumnezeu propagă și iubirea de neam și de limbă.

Există o reuniune de cântări care cu cinstire arată bunurile noastre culturale și la străini. Și atâția factori culturali, numai bunăvoință să aibă, pot face mult.

Multe rele sunt pe biet poporul nostru, unele vin din slăbiciunea lui, altele le aduce pe capul lui cei mai tari. Din când în când ne mai trimite și Dzeu câte una, pedeapsă pentru slăbiciunile noastre.

Sând, o comună fruntașă în apropierea Turzii aproape total a fost nimicită de foc. Oamenii au rămas pe drum fără casă, fără bucate, poate numai cu credința în Dzeu și cu nădejdea în inima bună a oamenilor.

Și oare cine a sărit mai întâi pentru a le veni românilor în ajutor? Dirigătorii? De unde! Ei au

ajutat pe puținii unguri cari încă au ars. Reuniunea de femei. În ceea zi cu toții (și ungurii) au avut cele de lipsă pentru hrană.

Tot reuniunea amintită a aranjat în favorul lor în 12 Iulie în Turda o petrecere.

Vicepreședintele petrecerii un român distins, și eu, fiind drumul lung am sosit cam târziu.

Tiner tul eră deja prins în horă. După cuvintele oficioase la cassă ne-am amestecat și noi între cei mulți lăsând afară numai pe câțiva bătrâni și pe un tinar cu haine albe făcând curte la domnișoarele cu prăjituri.

În sala de dans domnișoare, tineri, domni și doamne dansau. Tinerii mai cu foc, bătrânii mai încet.

Privirea mi-se oprește pe o domnișoară costumată săliștenește. E foarte drăguță. Dansează cu un tiner oacheș și svelt, cu care se potrivea. Le ședea așa de bine. Amândoi frumoși. Amândoi de o culoare. Lângă dânsi altă păreche. Un domn cu doamna lui, par-că nici nu-i interesează părechea fericită ce se învârtea în jurul lor. Mai încolo un un tiner (ce nu dansează) — tratează pe domnișoare cu bomboane făcându-le așa barem plăcere dulce.

Câteva domnișoare vorbesc cu mamele lor, ar dansa mai bine pe cum le arată ochii dar sunt puțini tineri, pardon, sunt multe domnișoare.

M'a mirat dar și îmbucurat mulțimea lor. Tot n-o să perim.

Intr'un moment dat îmi venea par-că să le dansez eu pe toate câte stau așa cu mamele, dar spre norocul picioarelor mele se dase signalul pentru pauză.

În salele hotelului toate mesele fură ocupate.

După atâta gimnastică le-a prins firește bine «bucatele» hotelului. Toți mâncau cu poftă bună.

În fruntea mesii comitetul aranjator, de unde președintele mulțamește într'un toast publicului pentru participare în așa număr mare. Ne spune că venitul curat îl vor împărți la nenorocii din Sând fără deosebire de neam. Noi în ei tot cu pâne, ei în noi tot cu pietrii.

După ridicarea mesei puțin timp am mai avut de a ne delecta în mișcarea ritmică a trupșoarelor, pentru că ne alungau deja razele soarelui de dimineață.

Dimineața la 11 ore am făcut o excursiune la cheia Turzii.

De acolo ne-am împrăștiat către casele noastre cu mângâierea că am ajutat pe cei nenorociți.

Reuniunii femeilor ti poftesc mult bine. Să ne mai facă câte o plăcere.

Însă ferească D-zeu să ne mai petrecem pentru așa motive.

BÉTAY și BENEDEK,

atelier artistic pentru obiecte bisericesti
BUDAPEST, IV. Váci-utca 39.

Mare magazin de tot felul de haine bisericesti, prapori, potire, feșnice de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericelor. — Catalog de prețuri și modele trimitem cu plăcere.

În atelierul nostru de sculptură se fac: iconostase complete, altare, tabernaculume, amvoane, icoane portative. — Pictare de iconostase și icoane sfinte, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prețuri trimitem cu plăcere.

Pe omul nostru expert îl trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

In Vașcău.

Darea de seamă a deputatului Vasile Lucaciu cu participarea deputatului Stefan Petrovici.

In 19 August

(sărbătoarea Schimbării la față).

In Cuvin.

Darea de seamă a deputatului Vasile Goldiș, cu participarea deputatului Stefan C. Pop.

In Beluș.

Darea de seamă a deputatului Vasile Lucaciu, cu participarea deputatului Teodor Mihali.

In Brad.

Darea de seamă a deputatului Vasile Damian, cu participarea deputatului Ioan Suci.

In cercul Zorlențu-mare.

Darea de seamă a deputatului Stefan Petrovici, cu participarea deputatului George Popovici.

In Vinț.

Darea de seamă a deputatului Iuliu Maniu, cu participarea deputatului Alex. Vaida.

In cercul Orăștiei.

Darea de seamă a deputatului Aurel Vlad, cu participarea deputatului Alexandru Vaida.

Salutăm cu multă bucurie acțiunea aceasta a deputaților menită să mobilizeze masele adânci ale poporului nostru pentru mara luptă, care va hotărî asupra intereselor sale de viață: lupta hotărîtoare și decisivă a votului universal.

Wekerle la M. Sa. Aseară primul-ministru dl Wekerle a sosit la Ischl și a doua zi astăzi a fost primit de M. Sa în audiență particulară.

In audiența asta primul-ministru a raportat M. Sale asupra afacerii patriarhului sârbesc.

Negocierile pentru convenția comercială cu România. Negocierile pentru convenția comercială Austro-Ungară cu România vor începe pe la 29 Septembrie, dacă data aceasta nu va trebui amânată din nou din pricina seziunei delegațiilor care începe în 25 Sept.

Partidul creștin-social și românii. In »Reichpost« ziarul nuanței conservatoare din partidul creștin-social, șeful acestei nuanțe, deputatul v. Morsey publică un articol remarcabil despre »creștin-sociali și românii«. Baronul v. Morsey desminte în modul cel mai formal știrea lansată de ziarele jidovești că dînsul ar avea de gând să pornească o mișcare împotriva bisericii ortodoxe pentru a atrage pe români la catolicism. Dînsul arată raporturile de prietenie cari îl leagă de P. S. Sa metropolitul Dr. Repta, de Lupul și deputatul Ispescul-Grecul.

Cât pentru poporul românesc, dl Morsey spune că asemenea contelui Hohenwarth,

Dr. Lueger a înțeles însemnătatea românilor pentru Austria atât în politica externă cât și internă. In nesiguranța viitorului, un lucru e cert, că prietenia și simpatia națiunii românești e de o valoare deosebit neprețuită. Prin războiul vamal cu România am pierdut multe simpatii. Capitalurile și bunăvoința ce am cheltuit până acuma către Serbia, erau mai bine plasate în România care azi e un stat cu administrație și cu oameni de stat moderni.

Partidul creștin-social mai e legat de români și prin lupta desnădăjduită împotriva exploatărei jidovești. România a fost singurul stat care a luat anul trecut măsuri de apărare împotriva jidovimii cutropitoare suferind hula presei jidovești din Europa întreagă.

Sine „Astra“ non itur ad astra.

Convocarea adunării generale a »Astrei« și în anul acesta a fost salutăată cu entuziasm din partea mult încercatei noastre prese naționale. Articoli luminați și însuflețiți au îndemnat publicul român la participare și totodată s'a scris și despre starea noastră culturală — îndeosebi despre finuta clasei noastre culte față de »Astra«.

Cred dar să fie la locul său, dacă în preajma acestui eveniment cultural se vor auzi voci și din public și se vor desbata unele chestii de interes cultural și strâns legate de »Astra«.

Știm cu toții, că »Astra« e întemeiată și susținută pentru literatura română și cultura poporului nostru.

De asemenea ne este cunoscut tuturor adevărul, că cu cât va fi mai cult poporul nostru, cu atât mai bine va stă nu numai în privința intelectuală, ci și în cea materială.

Avantagiile stărei mai bune ale clasei țărănești însă se reflectează direct și intensiv și asupra clasei culte, care — pe cum știm — constă din cărturari, comercianți și meseriași. Este dar foarte firesc, ca o clasă cultă — conștie de sine și de datorințele sale — să privească de o datorință primordială, ca să conlucre din toate puterile la ridicarea culturai a clasei țărănești, fiindcă cu cât va fi mai cultă, respective mai avută acesta clasă, cu atât mai bine îi va merge și celeilalte.

La munca grea — dar măreață și nobilă — a deșteptării și cultivării poporului nostru însă nu este de ajuns, ca să avem numai vr'o câțiva mecenaiți marinișoși, cari jertfesc averea lor pe altarul culturai naționale și e prea insuficient, ca numai o mână de mecenaiți intelectuali să lucre cu vorba și condeiul pentru »Astra«; ci este neapărat de lipsă, ca întreaga noastră clasă cultă să se grupeze în jurul acestui focal cultural și să participe — direct sau indirect — la afacerile ei de interes obștesc.

Îndeosebi necesară este concentrarea noastră în jurul »Astrei« azi, când un uragan năpraznic urlă și șueră a pustiu d'asupra

reduțelor din frontul cetății noastre culturale.

A sosit ora a 11-a, când fieștecare român de bine trebuie să sară în apărarea culturai naționale, dela care depinde nu numai prosperarea intelectuală și bunăstarea materială a poporului nostru, ci chiar existența lui națională.

Stări așa triste — pe cum ne arată și consemnarea membrilor dela 31 August 1907 a »Astrei« nu i permis să mai dăinuiască lung timp între noi, căci altcum suntem perduți!

Aceasta consemnare adecă ne spune, că aceasta instituțiune — întemeiată și susținută pentru cultura poporului român din Ungaria și Transilvania — nu are mai mulți membri activi, decât 1750—96 fondatori, 254 pe viață și restul ordinari, — deși noi chiar și după cea mai dușmănoasă statistică formăm o clasă cultă de cel puțin 10.000 bărbați și sigur tot atât de mare va fi și numărul sexului gingaș din această clasă.

Nu se mai poate tolera, ca nici chiar 2 părți din 10 a clasei noastre culte să nu iee parte nici într'o formă la munca »Astrei«, a cărei menire este, ca să deie în mână țărânului român cel mai singur și important mijloc pentru asigurarea existenței sale morale și materiale.

E imposibil să crezi, că în 8 părți din 10 a clasei noastre culte să nu existe interes pentru cultura poporului nostru, fără care $\frac{1}{3}$ din clasa aceasta aproape de fel, iar $\frac{2}{3}$ numai cu chiu și vai ar putea exista.

Te doare inima, când observi, că din 7 episcopi de-ai noștri unul nici nu e indus în consemnarea »Astrei«, din care mai lipsesc încă un arhimandrit și cel puțin 20 de canonici, deși barem clerul superior ar trebui să fie complet indus în lista membrilor. Dintre protopresbiterii și preoții noștri — cari sigur vor fi cel puțin 2500—3000 — nici chiar 600 nu sunt membri ai »Astrei«. In treacănt fie amintit că dintre cei 10 preoți militari activi numai pe 2 i-am aflat în consemnare.

Ți-se suie însă sângele în față, când din consemnarea aceasta te convingi, ca cele mai bine situate clase sociale de-ale noastre — cărora aparțin advocații, directorii de bancă, medicii, inginerii și comercianții — sunt foarte slab reprezentate între membrii »Astrei« — atât cu numărul, cât și cu numărul.

Iară advocații — cari după părerea mea vor fi vre-o 250—300 — abia întrunesc numărul de 208 și dintre aceștia 153 sunt numai membri ordinari, deși aproape toți ar putea și trebuie să fie fondatori sau pe viață.

Dintre 100—150 de directori de bancă dela institutele noastre în consemnarea Astrei am aflat 19.—5 pe viață și 14 ordinari, — deși și despre aceștia toți putem spune tot aceea, ca despre advocați.

Medici sunt induși 60 ca membri — 6 fondatori, 9 pe viață și restul ordinari — și eu cred, că și ei vor da un contingent de 120—150. Dintre medici de asemenea n'ar fi permis să lipsească nici unul din li-

Bancă de școală
Mobile de școală
Mobilă modernă de biurouri
și fabricare de instrumente gimnastice.
Catalog de prețuri gratuit și porto franco.

sta »Astrei«, ci ar trebui să fie înscrși fiecare cel puțin ca membru pe viață.

Tot aceeași o putem zice și inginerilor noștri, de cari vom avea cel puțin 30—50. Dintre ei sunt 13 înscrși 1 pe viață și 12 ordinari, deși — pe cum știu toți sunt bine situați și sigur nu le-ar cădea greu a plăti și taxe mai mari.

Comercianți trebuie să avem noi barem vre-o 1500—2000 și totuși la »Astra« numai 67 sunt înscrși și dintre aceștia 60 sunt numai ordinari.

Corpul didactic — care constă din vr'o 2—300 profesori și cel puțin 3000 învățători — e reprezentat la »Astra« cu 91 membrii dintre profesori și 84 dintre învățători, ca sigur e puțin. Dar să nu uităm că din clasa aceasta se recrutează cei mai mulți mecenai intelectuali, cari aduc jertfe morale pe altarul »Astrei«, ce mai cu seamă se poate zice despre bravii și harnicii noștri profesori.

Amploiați privați sau aplicați la diferitele oficii ale statului vom avea cel puțin 5 600 și totuși la »Astra« numai 148 sunt înscrși, dintre cari 77 sunt notari comunali. N'ar strica, ca cei neutralizați pentru lupta noastră politică cel puțin la acțiunile noastre culturale să iee parte cât de activă.

Oficanții aplicați la băncile române vor fi cel puțin 600—800 și totuși nici 100 nu sunt membrii »Astrei«.

Meseriași vom avea barem vr'o 1000—1500 și dintre aceștia nici 20 nu sunt înscrși la »Astra«.

Bănci bine situate avem vr'o 100 și 50 mai mici, dintre cari nici chiar 50 nu sunt trecute în lista membrilor.

Despre celelalte clase sociale reprezentate la »Astra« nu mai amintesc, fiindcă sunt mai mici la număr, apoi scopul meu nu este a face statistică, ci a spune factorilor competenți și tuturor românilor de bine, că e timpul suprem a da acțiunilor noastre culturale direcție nouă și corespunzătoare nu numai împrejurărilor actuale, ci și principiilor de azi.

E neapărat de lipsă adevă, ca să ținem cont de spiritul timpului și acomodat lui să dirigem busola acțiunilor din sinul și jurul »Astrei«.

Cu vr'o câțiva articoli scrși mai cu seamă din prilejul adunării generale, cu ținerea alor câteva conferințe sau reprezentații teatrale și cu editarea unui organ necorespunzător azi scopului n'o să putem ajunge în grabă la scopul măreț al »Astrei«.

Trebuie schimbat sistemul vechiu cu altul modern și dat alta direcție acțiunilor noastre culturale!

E neapărat de lipsă nainte de toate, ca să facem »Astra« cât se poate de cunoscută chiar și în cele mai inferioare pături ale poporului, fiindcă mulți sunt dintre ai noștri, cari nici de veste nu i-au auzit.

Munca aceasta însă nu se poate face numai prin ziarele noastre, ci prin acțiuni pornite din sânul comitetului central și dirijate direct la persoane.

Da, persoanele direct trebuie făcute atente asupra »Astrei« și să li se deie ocazia a se înscrie.

În vederea acestor scopuri am înaintat pentru adunarea generală 10 propuneri, a căror intenție este a afla mijloacele necesare, cu cari în mod potrivit s'ar putea suresciti interesul publicului nostru pentru afacerile »Astrei«; a deștepta simțul de datorință națională și culturală în inima fiește cărui român; a trezi și desvoltă spiritul de asociere între noi și în fine a deschide teren cât se poate de larg activității a »Astrei«.

Toată suflarea românească — dela vlădică până la opincă — trebuie angajată la marea muncă culturală a »Astrei«!

Trebuie reamintit unora din clasa noastră cultă, că cu bănișori cu greu câștigați de bietul nostru țaran sau cu prescură românească, sau cu stipendii și alte ajutoare românești s'au calificat și și pânea de toate zilele tot în mijlocul poporului nostru o câștigă; deci datori sunt a se interesa de cultura țaranului.

Să nu ne jenăm a spune fiește căruia, că taxa de membru pentru »Astra« e numai o părțică mică din tributul de recunoștință, cu cari datori suntem poporului pentru imensele binefaceri primite dela el; iar a plăti acest tribut, e o datorie sfântă, care între toate împrejurările trebuie împlinită.

Bogatul și săracul deschidă și dar punga și — după cum îl va trage inima și-i va permite mâna — să depună obolul său pe altarul culturii naționale, până când încă nu e prea târziu!

Cu mâinile în sin nu mai putem stă azi, când orizontul e întunecat de nori grei, cari în sinul lor ascund trăsnete și fulgere pentru cultura națională și e o chestie numai de timp, ca să se descarce cu o furie nebună asupra ei.

Să nu uităm, că se svonește despre sufrajul — poreclit și universal îmbrăcat în cojocul pocit și anume pentru noi strimt croit — al pluralității. Acul pentru acest cojoc îl putem afla numai între armele culturii poporului nostru.

Indolența noastră în privința culturii se poate răsbună numai în viitor.

Știm dar cu toții, că țaranului nostru i-se pune cu sila în mână o monedă străină de comunicație spirituală cu alții. Primească-o — dacă așa i-a dictat soarta, dar să ne îngrijm de cu vreme și de fel să nu permitem, ca spoiala cutărei culturii străine să între prin porii păreților în casa țaranului nostru și să-i infecteze atmosfera. Casele infectate prin baccilele culturii străine în razele soarelui dădător de viață culturii naționale să le desinfectăm și cât se poate de radical!

Ca să putem face aceasta cu succesul dorit, e neapărat de lipsă înainte de toate ca să ne înrolăm toți — femei și bărbați — în șirurile membrilor Astrei și să îndemnăm la asta și pe alții, precum să influințăm, ca toate celelalte instituțiuni de ale noastre — mai cu seamă băncile, comunele bisericesti și cele politice, unde suntem în majoritate — să se înscrie ca membrii la Astra.

Privească fiecare român de bine de o datorință sfântă, ca să fie membru al Astrei și să fie convins, că despre noi, despre bunul și blândul nostru popor cu drept cuvânt se poate zice: sine »Astra« non itur ad astra.

Viena, 22 Iulie (4 August) 1908.

Dr. Lazar Popovici,
medic și membru pe viață al »Astrei«.

Românii din Macedonia.

— Indrumare nouă. —

Imprejurările nouă, impun îndrumări nouă. Prin acordarea constituției pe baze egalitate chestiunea aromânească se pune pe un teren nou.

Cea mai mare parte din revendicările a căror rezolvare se aștepta până acum dela intervențiunile mai mult sau mai puțin energice ale României, se va obține de aci înainte de către popor pus în poziție de a-și exprima liber voința.

Chestiunea religioasă ca și suprimarea diferitelor neajunsuri și greutăți, ce se expuneau în calea expansiunii noastre culturale din cauza situației legale inferioare în care ne găsim față cu celelalte naționalități, se va rezolvi pe această cale.

Mișcarea noastră, pe lângă laturea sa culturală câștigă și una politică cu mult mai principală, menită să i dea o bază cu totul nouă.

Grație drepturilor politice poporul nostru, dintr'o masă indiferentă pasivă asupra căruia se dădeau lupte de către diferitele propagande spre a și l atrage în clientela lor, este pus în condiția de a deveni o masă activă, care să-și spue ea singură cuvântul în viitorul parlament al imperiului.

Cu chipul acesta întregul centru de gravitate al mișcării se va deplasa.

Pentru a întreține până ac m mișcarea noastră națională, avem în primul rând nevoie de bună voința țării Românești și de simpatia și compătimitatea opiniunii publice streine.

De aceea organele noastre de presă și toată activitatea noastră publicistică se rezumă în aceste două puncte.

1. Luminarea celor din țară asupra situațiunii noastre din fiecare moment, pentru a face la timp intervențiile convenite și a lua măsurile cele mai eficace în deplină cunoștință de cauză cum și lămurirea lor asupra activității frunțașilor acțiunii noastre care se impuneau de aci spre a le face la timpul oportun observațiile convenite și spre a i revoca în cazul necesar.

2. Luminarea opiniunii străine asupra dreptății cauzei noastre, asupra persecuțiilor ce îndurăm și a legitimității pretențiilor noastre pentru a sprijini la timp revendicările noastre.

Prin noua schimbare ce s'a urmat în Turcia aceste puncte cad pe al doilea plan.

Necesitatea care va prima este aceea de a pregăti poporul în vederea unei lupte politice conștiente.

Poporul odată conștient de naționalitatea sa și având putința de a-și manifesta liber voința, își va obține singur toate drepturile ce i se cuvin.

Prin aceasta nu zicem că ne putem dispensa de ajutorul țării mame și de buna-voința opiniei Europene. Spunem numai că de aci înainte poporul devine în cea mai mare parte stăpân pe soarta sa și că în al doilea rând numai această soartă va atârna de acțiunea celor dela București și de opinia europeană.

Așa fiind obiectul principal al sforțurilor noastre trebuie să fie educația culturală polit că a poporului.

Iată de ce am zis că centrul de gravitate al acțiunii noastre se stabilește definitiv la fața locului.

Supraveghera permanentă medicală; prețuri ieftine.
PENSIUNE (locuință și alimentare) pe zi 3—5—7 coroane.

Cu plăcere ofere prospecte și lămuriri

Dr. R á c z Ö d ö n

— proprietarul și conducătorul institutului. —

Sanatorul și hidroterapia

Doctorulul RÁCZ ÖDÖN

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca nr. 7.

Telefon 639.

Deschis în decursul anului întreg pentru bolnavi interni și externi.

Băi electrice. Hidroterapie, tratament electric, băi de carbon, de etină și minerale. Tratament cu aer cald, dulpuri de aburi, cură de nămol de Pöstyén. Băi de nămol de Franzesbad, cu nămol original. Impachetări cu nămol. Inhalatiuni. Masaje cu vibrații. Cură de slăbire și îngrășare. Să recomandă la: nervositate, istovire de orice fel, afecțiuni de stomac, intestine, ioimă, plămâni și organele respirării, la reumă articulară și musculară. Rezultate excelente.

Din străinătate.

Regele Petru în villegiatură. Discuția în Camera asupra budgetului pe 1908. *Belgrad.* Regele va merge încurând să facă o cură la băile Skobanja; o vizită la băile străine nu a fost proiectată.

— Scupștina a intrat în discuțiunea pe articole a budgetului pe 1908. Pavel Marinkovici, progresist, vorbind despre budgetul afacerilor străine, relevă relațiunile rupte cu Muntenegru și relațiunile defavorabile cu Bulgaria; ministrul Milovanovici a declarat că un acord este între Serbia Muntenegru în chestiunile externe; lumea s'a prea ocupat de afacerile interne ale Muntenegrului. Guvernul se va sili să restabilească relațiunile dintre cele două țări. Relațiunile cu Bulgaria sunt în genere bune și corecte; guvernul se va sili să le facă încă mai favorabile. Recentele evenimente din Turcia punând pe o nouă bază aspirațiunile Serbiei și Bulgariei, Serbia va rămâne fidelă principiului de a adopta orice măsură care ar putea ameliora situațiunea sârbilor din Macedonia și vechea Serbie. Budgetul afacerilor străine a fost adoptat.

Grijile economice ale casei.

(Urmare și fine).

3 Vedem mai departe aici pe pământ grijile față cu nenumăratele boale pământești. Câte muieri sunt, cari bucuros și-ar găta lucrul de pe lângă casă, dacă boalele nu iar copieștră trupul. Dar durere, că mai multe sunt bolnave, decât sănătoase, căci mama simte mai vărtos necaz și față cu acei membri din familie, pe cari iau sbrăturit, întocmai ca și față cu cei de acasă, care cu iubirea-i de mamă nu-i poate îndestul acoperi cu o aripă pe aceia, cari sunt cu ea acasă; iar cu ceialaltă aripă pe aceia, cari dorm somnul veșniciei în mormânt.

Pe stăpâna casei nimic nu o poate ajuta în multele ei probe, decât credința curată în Hristos, bine știind, că necazurile și grijile omenenești sunt numai obiecte de ris la începutul vieții conjugale, astfel fiind alcătuit omul; dar precum vremea tace și trece, așa mereu duce cu sine tot ce înainte au fost poetic, și numai aceia rămâne, ce în sine e prozaic. Nefericirea s'a incubat și în sinul familiei lui Solomon, căci dacă bărbatul nici cu două muieri nu poate fi ferit, cum va fi acela, care are 600. Măcar că Solomon a avut 600 muieri. Și-a și scris el amarul suferințelor: „Mai bun este un prânz de legume cu iabire, decât un bou îngrășat și ură cu dânsal”. (Proverbe XV 17).

După astea ce răspundere mai apasă umerii stăpânei casei? Sănătatea întregii familii dela ea atârnă. Prin nutremânt, îmbrăcăminte, cărți, poezie și prin influența ei ea decide peste viitorul trupesc și sufletesc al unei generațiuni.

Obosit de multe ori îți zici, că viața-ți e un adevărat martiraj. Dar nici aceea nu uita, că aceea a fost și a altora, în locul întâiu alui Hristos, aceea e a fiecăruia om drept dintre noi.

E drept, că astăzi puțini au dintre noi însușirea bună alui Hristos, ca gata să fie a suferi pentru alții. Dr. Hutchinson o noapte întreagă au petrecut în chilie unde pacienții lui sufereau de o boală lipicioasă, și numai pentru aceea au petrecut între ei, ca prin asta ei să-i mai mângâie. Și a căpătat și el boala lipicioasă, și a și murit în ea.

Toți cunoscuții i-au pus pe cociug o cunună de lauri, simțând și văzând, că acest om au avut simțiri nobile și suflet bun. Și astăzi, câți ar fi, cari să-i urmărească pilda lui!?

Un dascăl cu o natură diavolească l-au chemat la sine pe un nefericit prunc orfan ca să-l pedesească, numai pentru că au călcat ceva ordinațiune școlară. Au strigat pe el: „*Dăți jos jacheta*”. Pruncul nu s'au clătuit. A doua-oară au strigat pe el și mai furios, dându-i pe spate cu vergeana: „*Dăți jos jacheta*”. Pruncul nici acum nu s'a mișcat. Nu pentru că doar de bătaie s'ar temut, ci pentru că i-au fost rușine de aceia,

că n'a avut pe el alte vestminte. Când apoi pentru a treia-oară provocat, mereu a început a se desbrăca, iar prietenii lui din școală toți au început a suspină. I-au văzut spatele lui goale și uscate cum pe urmele vergelii curgea în șiroaie sângele. În momentul ăsta au eșit din scaune un prunc sănătos și desvoltat și fără nici o frică a zis dascălului: „Nu-l bate pe ace-l biet prunc sărac, pe mine mă lovește în locul lui”. Dascălul l-a înfricat, că-i va fi amarnică bătaia. „Nu-mi pasă — i-a răspuns pruncul, — numai bietului prunc îi dă pace”. Au și suferit bătaie fără a grămujda. Au fost prunc brav! Prunc cu simțiri nobile! Dee-ne D-zeu tuturor inimii, cari să se jertfească pe sine; așa celor, cari sunt cu stare mai slabă, cât și celor, cari trăiesc în cercuri mai înalte ca fiecare să-și împlinească chemarea conștientos, căci viața noastră pământească și așa cât de grabă se va sfârși.

Cele mai dulci suveniri, pe cari le am dela iubita mea mamă îmi sunt, când gândesc, că ea mi-a fost nu numai adevărată mamă, ci și bună stăpână a casei. Când vara câte într-o nainte de ameazăzi mergeam acasă dela joc și sedeam la masă, îmi aduc bine aminie, cum ne aducea mâncările cu o față înroșită cu picuri de asudală pe părul ei încărunțit. Capul și-l îngropă între pumni și nu mănca. Dacă o îmbiam, ne răspunea: „Drept vorbindu-vă, așa sunt de ostenită, încât nici mâncarea nu-mi pică bine”.

Tot lucrul trecea prin mâna ei. Și știe Dzeu, și nouă ne cădeă mai bine mâncarea, dacă știam că mama noastră a gătit-o. Nu cu mult nainte de asta am trecut cu trenul pe lângă casa părintească. Eră seară. Și prin fereastră mă nizuiam să văd ceva. Și pe când o făceam asta, un vechiu prieten de școală urcă treptele cupeului și-și pune mâna pe umerii mei, întrebându mă: Casa părintească voiești să o cauți? Surprins i-am răspuns: Da, acel loc, unde dulcea mea mamă a trăit și unde a murit. În seara aceea mi-s'au reîmprospetat toate suvenirile plăcute și neuitate a vârstei mele din pruncie. Văzut-am casa simplă dela sate. Și eră la meazăzi. Toți frații eram împreună la masă. Și de atunci mulți dintre noi s'au mutat pe altă lume. La un capăt de masă sedeă iubitul meu tată, cu acel zimbet dulce și părintesc, care și atunci strălucea pe fața lui, când eră în sicriu pus. La celălalt capăt de masă sedeă un suflet bun și iubitor, o muiere bătrână cu fața-i blândă, asta eră dulcea mea mamă. Eră trudă și acum, ca întotdeauna. De atunci se odihnește și ea în pac. »Fericii sunt cei morți, cari mor în Domnul, de acum da, zice Duhul, ca să se odihnească de ostenele lor, a căror fapte, de răsplată vor fi urmărite.« (Apocatismul XIV 13).

Alexandru Vasadi, paroh.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 6 August n. 1908.

Nimicirea balonului Zeppelin.

Lumea întreagă azistă ca mișcată la o tragedie. După succesul avut la începutul excursiunii sale, balonul contelui Zeppelin a fost nimicit complect prin foc. După o cale lungă plină de isbândă făcută cu balonul, la Echterlingen din regatul Württemberg o vijelie a produs catastrofa. Este de sigur ceva tragic în această soartă fatală a contelui Zeppelin. Sforțările sale uriașe către scopul său, stăruința sa de fier către ținta crezută utopică, tenacitatea și credința neștrămutată în idealul său la un om de 70 de ani, toate dovedesc că contele Zeppelin e unul din fiii cei mai de seamă ai poporului său și sfârșitul tragic al încercărilor sale a sguduit toată lumea civilizată.

Dar după cum francezii la pierderea balonului »Patrie« au știut să i-se reculegă și

să găsească curajul nouălor încercări și stăruințe e sigur că din cenușa sa balonul Zeppelin va renaște ca o pasăre Phoenix mai puternică și mai îndrăzneată în sborul ei spre zările misterioase ale viitorului.

Iată amănuntele asupra catastrofei:

Am arătat ieri cum la începutul drumului său contele Zeppelin a avut un succes deplin. Contele parcurse-se partea cea mai mare a drumului ce și propusese și pretutindeni ovațiile poporației dovedeau cât de mult succesul său iera considerat un succes al popoului german întreg. Plecând din Friedrichhafen, balonul trecu pe la Mühlhausen, Colmar, Strasburg, Speyer, Darmstadt și Mainz.

În Mannheim iuțea și siguranța cu care a manevrat balonul a pus pe toți în uimire. Balonul înainte cu iuțea unui tren accelerat. Deasupra orașului, Zeppelin, a făcut mai multe manevre. Să vedea bine cum aerostatul se ridică cu ciocul spre cer apoi se întorcea în poziția orizontală. Să deslușea foarte bine șuetul mașinelor dela motor. S'a dovedit că aerostatul se supune întru toate voinței cârmaciului.

Catastrofa s'a întâmplat la Echterdingen aproape de Stuttgart. Eră de față o mulțime de vre o 30-40 de mii de oameni. O vijelie năprasnică a sguduit nacela. Balonul a fost târit cu forță de vânt iar sguduitura a făcut ca motorul să explodeze. Explozia a făcut o detonătură enormă. În câteva clipe balonul a fost mistuit de flăcări.

Contele Zeppelin se coborise din balon încât nu a fost atins de flăcări. Cu sufletul plin de jale și melancolie el a azistat la nimicirea mușei sale de zecimi de ani de zile. Mai mulți soldați din prejurul balonului au primit arsuri grave, dar nimeni nu a pierdut viața.

Zeppelin a fost dus cu automobilul la Stuttgart. Ziarele germane deplâng soarta balonului. Multe au apărut încadrate în negru. „Frankfurter Zeitung” cere ca parlamentul să voteze imediat două milioane pentru ca să și reconstruiască aerostatul.

— Un glas din temniță. Dela amicul nostru dr. Ioan Lupăș, care dăunăzi a trecut pe la noi spre Seghedin primim următoarea scrisoare scurtă dar care oglindește cu credință starea celor din temniță:

Iubiți tovarăși de idei și suferințe! Din fereastră cu zăbrele vă trimit o frățească salutare și vă doresc succes în munca cea grea de luminare și îndrumare a mulțimii. Acum, de când sunt internat aici, privind abia un petecut de lume, de după zăbrele — acum încep a înțelege, cât e de scumpă libertatea și ce mistuitoare e lipsa ei. Nițescu e resignat și bărbos ca un patriarh; zice, că a scris despre cele 9 fericiri; Stoica — voinic și elegant ca un baron; Hlinka fanatic și ascet ca un Savonarola. Când veniți încoace? La revedere!
I. Lupăș.

— Manevrele mari din anul acesta, la cari vor participa corpurile IV din Budapesta și V din Pressburg, se vor face în prezența M. Sale Regelui dela 16-18 Septembrie pe teritoriile dincolo de Dunăre. Cartierul general al M. Sale va fi în *Veszprém*, unde M. Sa va sosi dejă prin 14 Septembrie. Dintre trupele de garnizoană din Viena, va plecă regimentul de cavalerie nr. 42 pe la 24 August, ca să se întâlnească cu corpul IV la Nemet-kér.

Diviziile 2 și 3 de mitraileze din Viena vor plecă trecând prin Bruck în 22 August și una se va alătură la corpul IV, iar cealaltă la al V-lea cooperând împreună. Regimentul 19 de infanterie, care acum manevrează în jurul Bruckului, și al cărui comandant e Al. S. R. Principele Franț-Ferdinand, va părăsi Bruckul în 25 August și trecând prin Pressburg va merge la Jauriga (Győr) unde alăturându-se la corpul V, va participa la manevre.

In atențiunea parohiilor!

SZENTGYÖRGYI OSZKÁR,

picior de firme de embleme de biserică și auritor, *Sárosvásárhely, Kossuth Lajos utca 26.*

Săvârșește orice lucru în branșa aceasta în mod de gust frumos și trainic pe lângă garanție. Însemnez că pictarea bisericilor am studiat-o în decurs de mai mulți ani în București și în celelalte orașe mai mari ale României și așa e eschisă

orice incorectitate în executare. — La dorință se trimite desemnuri porto-franco.

Cu distinsă stimă:

Szentgyörgyi Oszkár.

— **O apărare compromițătoare.** În interesul adevărului trebuie să rectificăm o parte a informațiilor noastre de alaltăieri privitoare la sfîntirea de biserică din Siria.

Nu este adevărat că la masa ce a avut loc la părintele protopop din cei cinci învățători români, n'a fost invitat nici unul, căci unul a fost invitat și a și luat parte la masă. În schimb însă la masă conversația a fost în parte covârșitoare ungurească. La dreapta Prea Sfinției Sale ședea suprefectul Faragó cu care P. S. Sa se întreținea ungurește. Acest Faragó este identic cu suprefectul care astă-iarnă la Covăsinț a ferecat pe preotul român Cure în lanțuri pentru că ceruse respectarea legilor la alegerea de primar. Ne-aducem aminte cum la adunarea consiliului județean de astă-primăvară acest individ a fost huiduit de membrii români indignați la culme de samavolnicia lui. Acum ocupa locul de frunte la masa arhierescă.

Dacă P. S. Sa și-ar fi adus aminte de un banchet dat anul trecut în Bihor unde se sfîntise o biserică tot sub auspiciile P. S. Sale ar fi găsit că un străin a arătat mai mult respect limbii noastre, căci un deputat ungar kossuthist, Korda Bandi, a rostit acolo un discurs românesc, toaștând pentru episcopul Aradului.

Este caracteristic că amfizionul P. S. Sale, protopopul Leucuța ar fi zis că deputatul român al cercului nu are loc la masa aceasta. Probabil pentru a da loc tuturor „domnilor“ unguri din administrația locală.

Presă ungurească de azi apără pe P. S. Sa împotriva criticii noastre de alaltăieri. Orice bun român ar fi dorit altă apărare decât asta.

Să ne ierte P. S. Sa dar acestea sunt tot fapte pe cari nu le am putut trece sub tăcere, căci ele nu pot decât să coboare prestigiul arhieresc.

— **Mulțumită publică.** Pe seama Asociațiunii arădane pentru cultura poporului s'au făcut în decursul anului curent următoarele dăruiri:

1. *Victoria*, institut de credit și economii în Arad 500 coroane.
2. *P. O. D. Silviu de Herbay*, vicecolonel ces. și reg. în Arad 100 cor.
3. *Első Aradi Takarékpénztár* 30 coroane.
4. *M. O. D. Dr. Emil Monția*, avocat în Siria 10 cor. 4 fil.
5. *M. O. D. Dimitrie Tarangul*, din Viena 8 cor.

În numele și din încredințarea comitetului Asociațiunii arădane aduc marinimosilor donatori adâncă mulțumită.

Arad, 24 Iulie (6 August) 1908. *Vasile Goldiș* directorul prim al Asociațiunii arădane pentru cultura poporului român.

— **Conflict sângeros între jandarmi și croați.** Din Agram se vestește că satul *Josane cotta Lika* (Croatia) s'a întâmplat un sângeros conflict între țărani și jandarmi, care a avut două victime. Ansă la acest conflict a dat o ordinație a autorităților civile, cari în prevederea unei mare lipsă de nutreț, au oprit vitele de pe pășunate, ca producând acestea să aibă locuitorii fân peste iarnă. Ordinul a produs mare amărăciune între locuitorii încât aceștia au înscenat o răscoală la moment.

Pentru restabilirea ordinii s'a recivrat jandarmeria, care însă a fost provocată a se folosi de arme. În urma focurilor trase, au rămas doi morți și mai mulți răniți. Mulți dintre vâlvașii răscoii ei au fost deținuți pentru volnicie conta autorităților.

— **Aviz pentru anul școlar 1908—9** la institutul pedagogic-teologic gr.-oriental. român din Arad. În anul școlar 1908/9 examenele de corigență și private se vor ținea la ambele despărțăminte în 19, 20, 21 August (1, 2, 3 Septembrie).

Inscrierile se vor face în 22, 23 August (4, 5, Septembrie).

La înscriere fiecare elev să prezentează cu extras de botez și testimoniu de pe clasa anterioară. În 24 August (6 Septembrie) se va ce-

lebră chemarea Duhului Sfânt, iar în 25 August (7 Septembrie) se vor începe prelegerile.

Primiriile în despărțământul teologic se fac la Veneratu Consistor diecezan, conform anunțului ce se va publica în „Biserica și Școala“, iar în despărțământul pedagogic la direcțiunea.

Toți elevii au strictă dâră de a se prevedea cu manualele și recvizitele prescrise, cari se vor aduce la cunoștința elevilor la începutul anului școlar.

Inscrierile se vor face numai după procurarea cărților conform listei și achitarea taxelor de întreținere și didactru.

Directiunea.

— **Necrolog.** Primim următorul anunț funebrel: Reuniunea sodalilor români din Cluj anunță cu inima îndurerată, că neuitatul ei secretar onorar și membru fondator *Iacob Murășan* și-a dat robilul său suflet în mâinile Ziditorului la orele 10 a. m. Rămășițele-i pământești se vor așeza spre odihnă dela biserică gr.-cat. din loc în cimiterul comun, Joi în 6 August n. la 3 ore d. a. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată! Cluj, la 4 Aug. n. 1908. *Comitetul.*

— **O scenă teribilă la Hagenbech.** Știți cine-i Hagenbech? Este cel mai mare comerciant — de fiare sălbatice, furnizorul de lei, tigri, elefanți, leoparzi etc. al tuturor grădinilor zoologice și menajeriilor continentului. Depozitul său principal cu această marfă se găsește în Hamburg unde sălbătăciunile Africii și Aziei sunt familiarizate cu bunele manieri europenești, numite „dresură“.

Duminecă însă s'a întâmplat o gravă recădere a „elevilor“ la moravurile africane ca să nu zicem „aziatică“ calificăție care se atribuie mai mult unor fiară mai europenești, sau europenizate.

Când un „dompteur“, adică profesor al codului bunelor manieri pentru tigri, își sfârșise tocmai lecțiunea, un servitor voi să dea drumul unui tigr, încinse însă cu violență ușa dela cușcă prinzând coada unui tigr. Furios, tigrul, se aruncă asupra servitorului și-l aruncă cu labele la pământ. Alți doi tigri săriră asupra lui și situația era într'adevăr critică. Atunci domestictorul îi alungă tigrii cu biciușca. Servitorul s'a dus la spital. Era rănit grav, deși nu în mod primejdios. În public frește se născuse o panică mare care se astâmpără curând când se văzu că incidentul s'a isprăvit destul de bine.

Fumători! E o mare economie de bani dacă cumpărați tuburi de țigarete dela firma de jos.

100 bucăți „Killing“ liber de nicotin	08 cr.
100 „Tiszti“	10 „
100 „Delibáb“	12 „
100 „Riz Abbazia“	16 „
100 „Colibri“	18 „

Singurul depozit pentru Ungaria *Harmathy Pál*, magazin de țigarete *Debreczen*. 7000 bucăți se trimit francate.

Cereți preț curent.

x Sticlărie, porcelanuri, lămpi și obiecte de lux de argint de china se pot procura pe lângă prețuri fixe și de încredere la urmașul lui *Müller Somlyai*, *Kolozsvár Kossuth Lajos* uica 4 sz., care e furnizorul mai multor institute, întreprinderi și corporațiuni. Candelabre de biserică, lămpi suspendate 2 fl. 50, 12 pahare de apă cristale 72 cr. *Vă rugăm să fiți atenți la firmă.*

— **Părul cărunț își redobândește culoarea primitivă primitivă prin apa „Arabela“,** care nu-i o vâpșea, nu murdărește și se aplică foarte simplu.

O sticlă 5 cor De vânzare exclusiv numai la *Wachsmann Jenő és Tsa* drogherie *Szabadka*.

Economie.

Iniințarea unei societăți industriale comerciale în Radna.

Am anunțat la timpul său că o conferență, convocată de harnicul avocat de acolo dl dr. *Vasile Avramescu*, a hotărât iniințarea unei societăți pe acții, cu un cerc de activitate eminentemente comercial și industrial în Radna. Orașelul acesta, centrul unui mare cerc românesc și piața întâie a bogatelor și renumitelor podgorii oferă minunat teren pentru astfel de întreprinderi, pe

cari în lipsă de capital și spirit de iniiațivă românii l-au lăsat cu totul în mâinile străinilor. O mulțime de firme ovrești au strâns averi colosale și s'au înstăpânit pe româneasca vale a Murășului, prin exploatarea avantajelor locului și a neștiinței și indolenței românilor.

Acum ideia dlui Avramescu, ideie foarte laudabilă și salutară, se pare că se apropie de împlinire. Primim la redacție o listă de subscripții pentru semnarea capitalului de acții la societatea anonimă „Vulturul“. La listă este alăturată și o schițare a ramurilor de operație, cu care se va ocupa societatea. Dacă ni-ar permite spațiul ar merită să le reproducem în extensiune, atât de mult ele merită toată atențiunea. Amintim numai pe scurt pe cele principale:

Societatea va fondă o *grădinarie model*, pentru o cultură nu numai extensivă ci și intensivă. Va face o *pepiniera de ulțoi de nișă americană*, atât de rentabilă în podgorie. Va pune în comerț industria proprii, ca *ulțoi de vie*, *coșuri de nule*, *unelte de lemn*, *părți de trăsuri și car etc.* Va introduce *împlătimea de pae și rogojină*. Va deschide *magazine* pentru produsele cercului, cari vor servi de *expoziții stabile*. Va întruși pe toți comercianții din cerc și le va da *en gros* produsele de lipsă. Va face comerț cu *vinurile renumite* din *Pauliș*, *Miniș*, *Ghioroc*, *Cuvin etc. etc.*

Din toate acestea se vede pe ce baze reale și sănătoase au de gând fondatorii să-și întemeieze întreprinderea, menită să aducă un folos într'adevăr real populației și în aceeași vreme să fie înșas rentabilă.

Indemnăm cu tot adinsul publicul nostru, și îndeosebi institutele noastre să-și dea concursul pentru a se putea înfăptui acest institut menit să creeze o îndrumare nouă și ni-se pare mai avantajoase pentru problemele dezvoltării noastre economice.

Budapesta, 6 August 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 kg.)	22-50 - 22-52
Săcară pe Oct.	18 74 - 18 76
Ovăs pe Oct.	16 46 - 16 48
Cucuruz pe Maiu	4 52 - 4 54

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu nou	
De Tisa — — — —	22 K. 80—24 K. 50 fil
Din comitatul Albei — — — —	— — — — — — — —
De Pesta — — — —	22 > 60—23 > 40 >
Bănățenesc — — — —	22 > 80—23 > 50 >
De Bacica — — — —	22 > 60—23 > 40 >
Săcară — — — —	18 > 90—19 > — >

Popla Administrației.

Luca Simeon, Meszic. Am primit 1 cor. ca abonament pe Qrt. III 1908.

Ioan Mogoș, Biserica-Albă. Am primit 4 cor. ca abonament până la finea 1908.

Ioan Sculici, Mercina. Am primit 2 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1908.

Ioan Stefanovici, Vinga. Am primit 2 cor. ca abonament până la finea lui Ianuarie 1909.

George și Petru Cocoș. Am primit pentru fiecare câte 4 cor. în abonamentul „Tribunei“.

Nicolae Tiegan, Covăsinț. Am primit 4 cor. ca abonament pe anul întreg 1908.

Stefan Cărăbaș, Tomani Bobda. Am primit 4 cor. ca abonament până la finea anului 1908.

Porfir Crișan, Zarand. Nu datorești nimic pe sem. I 1908.

„Vara Vera“. Anunțul trimis costă publicat de 3 ori de tot 5 cor.

Rus Artimon, Vidrătszeg. Am primit 2 C5 cor. ca abonament pe sem. I 1908.

George Nicola, Lalasinez. Am primit 2 cor. ca abonament pe sem. I 1908.

Redactor responsabil provizor Sever Bocu.

Editor proprietar George Nichin.

Cel dintăi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás măstru de monumente și pietre de olmitr.

Fabricație proprie din marmură, granit, seyal, labradot etc., din pietre de mormânt magazina se află în **Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.**

Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsna-u. nr. 21. Telefon 632.**

Filiale: **Magyvárad, Nagyzeben, Déva și Bănyatak.**

LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

De după încuviințarea primită dela Ven. Conzistor al Aradului, cu datul de 17/30 Iulie 1908 Nr. 4812/1908, se publică prin aceasta licitațiune minuendă pentru renovarea radicală a edificiului bisericii din comuna Chișineu (Kisjenő) com Arad, cu termen de licitațiune pe 31 Iulie (13 Aug.) a. c. - la 8 oare a. m. în localitatea școlii noastre din loc.

Prețul exclamării este 6963 cor. 99 fil.

Intreprinzătorii — cari vor să liciteze, au să depună în bani gata, sau în hârtii de valoare acceptabile 10% dela prețul de exclamare ca vadiu.

Planul și preliminarul de spese cu condițiunile de licitațiune — se pot vedea în cancelaria pprezbiterală din loc în oarele oficioase.

Comuna bitericească își rezervă dreptul, de a încheia contract și a da în întreprindere lucrările de sub întrebare ori căruia dintre întreprinzătorii reflectanți.

Reflectanții nu pot pretinde diurne ori spese de călătorie pentru participarea la licitațiune.

Chișineu, 20 Iulie (2 Aug.) 1908.

Mihai Veliciu,
preș. comit. par.

Grigorie Mladin,
not. comit. par.

Anunț.

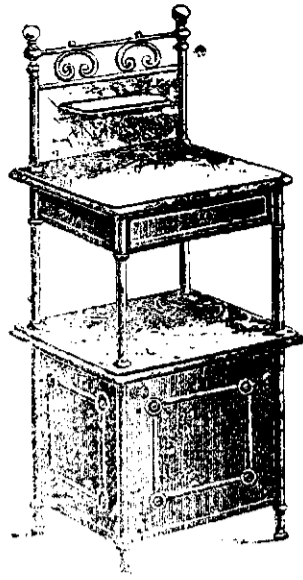
Am onoare a aduce la cunoștința on public că în comuna Agriș se află de vânzare

VAR

calitate mai bună

cu preț moderat, cu vagon sau cu trăsură. Piatra de var se primește îndărăt în prețul varului. Cumpărătorii să se adreseze la

Romul Motorca, preot,
Agriș. u. p. Ternova.

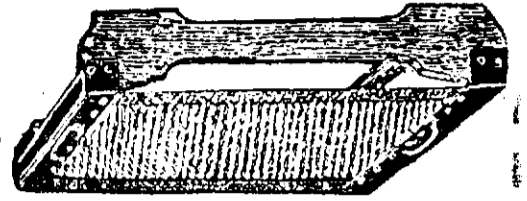
TUNCZKY GYULA

Prima fabrică de mobile de fer și aramă, de somiere de sîrmă și trăsuri de copiii din Ungaria de Sud.

TEMESVÁR - Jozsefváros, Hunyadi utca 48.

Își recomandă mobilele de fer și de aramă, somiere de oțel pentru paturi după măsură, fabricație proprie.

Primește aranjamentul hotelurilor, internatelor și spitalelor, face paviloane de fer după măsură. Catalog de prețuri gratuit și franco

APĂ MINERALĂ PHÖNIX DIN BUZIÁS

IN PRIVINȚA EFECTULUI PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ INTRECE TOATE APELE.

La gust e plăcută, puțin acrie, nu e feruminoasă și abundează în acid carbonic. Apă de masă neobișnuit de răcoritoare. Intrebuințată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și înisipare, pentru catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de un efect eminent.

PROSPECTE trimite gratuit admistrația izvorului :

Direcțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziás.

Reclama e sufletul comerțului.

In tipografia diecezană din Arad str. Batthyányi Nr. 2.

au apărut și se află de vânzare atât în numita tipografie cât și la:

- Librăria arhidiecezană Sibiu.
- Librăria A. Mureșan Brașov.
- Librăria I. Ciurcu Brașov.
- Librăria diecezană Caransebeș.
- Librăria Nemes Kálmán. Lugos (Lugoj).

următoarele compozițiuni muzicale:

- Cântări bisericesti pentru slujbe ocazionale din Molitvelnic (Evhologiu) ș. a., aranjate pe note de Trifon Lugojan, prof. de muzică și cântare. — Prețul 8 cor.
- De ducă... Cor bărbătesc pe motiv popular de Trifon Lugojanu. Prețul 1 coroană.
- Negruta cor mixt cu soli de Ioan Vidu. — Prețul 1.50.
- Coasa Melodie populară. Prelucrare și arm. de I. Vidu. — 1 cor.
- Logojana pentru o voce și pian de Ioan Vidu. — Prețul 1 cor. 50 fil.
- Preste deal... Cor mixt cu soli compus pe motive din muzica populară română. De Ioan Vidu, Prețul 1 coroană 50 fileri.

Grosz Nagy Ferencz,

farma- cist :: **Debreczen** :: farmacia :: **Arany egyszarvu**

Hajdusági Bajuszpedrő.

Védjegy.

MUSTAȚA E FRUMOASĂ dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea mustețelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul se vede foarte iute și cu siguranță. Scutit prin lege. Un borcan 50 fil. Prin postă se trimite numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

MEDICAMENT PENTRU VOPSIREA PARULUI

în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment. O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

HAINE PREOȚEȘTI.

Am onoare a aduce la cunoștința on. preoți, că mi-au sosit stofele negre de primăvară și vară și le păstrez în magazin în mare asortiment. — Mă voiu sili ca și până acum să câștig încrederea și mulțumirea on. mei clienți.

Pentru comandele din provincie e de ajuns să se trimită o revereandă de model sau o haină; la dorință însă mă duc pe cheltuiala proprie până la fața locului. Primesc confecționarea și repararea odăjdiilor bisericesti, cu prețuri moderate. Prăvălia: Lângă casina națională, casa Balog György. Szabadka. Vesselényi ut. Hadnagy István, croitor de haine civile și preoțești.

Banca Națională a României

Bilațul general

Incheiat la 30 Iunie 1908.

ACTIV

Cassa	Aur	88927130-18		
{	Monedă metalică	Argint	1393569-60	
		Trate aur	37374510-43	127695210 21
	Bilete de bancă		53678240 —	181373450 21
Efecte predate Cassei spre încasare				3406212 06
Portofoliul român și străin Centrala			23655966 88	
» » Sucursale și Agenții			21766704 41	45422671 29
Efecte publice				11999924 —
» fond de rezervă statutar				15480553 06
» » amortis. imobil. mobilier și mașini				3216621 58
Cupoane				189252 84
Imprumuturi pe efecte publice	{	Centrala	3239400	8115100 —
		Sucursale și agenții	4875700	
Imprum. pe efec. pub. în Ct. Ct. Centr. Sucurs. și Agenții				18477301 35
Imobile				5972416 61
Mobilier și mașini de imprimare				638628 09
Dobânzi datorate la împrumuturi pe efecte publice				311289 79
Depozite libere				105201854 —
Diverși	{	Compt. curent	73664473 79	
		» de valori	24163515 02	97828988 81
				497694263 69

PASIV

Capital		12000000 —
Fond de rezervă		24928807 36
» » amortis. imobil, mobilier și mașini		3734034 06
Bilete emise de Bancă		296029340 —
Bonuri de Casă		7120648 —
Reescomptul semestrului viitor		262845 39
Depozite de retras		105201854 —
Compturi corente		46226092 63
Profit și pierdere		2190642 25
		497694263 69

PROFIT ȘI PERDERE

Incheiat la 30 Iulie 1908.

DEBIT

Salare personalului de administrație	549381 25	
» » de imprimare	37715 —	
Cheltueli de administr., imposite Centrala	317395 96	
Către Stat, și dif. taxe și indem, Sucur. și Ag.	90267 87	407663 83
Cheltueli de imprimare	2437 20	
Fondul amortisării imobilelor	45000 —	
» » mobilierului și mașin. de imprimare	12000 —	
Luminat și încălzit	26002 07	
Drepturi de prezență	22790 —	
Material pentru fabricarea biletelor (usate)	4397 61	
» » imprimare	8077 57	1115464 53
Sold (beneficiu net)	—	2190642 25
		3306106 78

CREDIT

Sold precedent	—	1112 84
Dobânzi și beneficii diverse	2051029 20	
Trate și remise și diverse operațiuni cu străinătatea	969351 74	
Venitul efectelor publice	284613 —	3304993 94
		3306106 78

Vice-governator, Th. Ștefănescu.

p. Director delegat la serv. Compt. V. Vișineanu.

Asociația la Șimleu.

Măine Asociația va înfringe flamura limbii și culturii noastre pe pământul Sălajului. Poate mai mult decât despre ori care alt ținut se poate spune că Sălajul este o puternică metereză a românismului.

Așezat la hotarele românismului, comitatul acesta este ca un fort avansat și inexpugnabil care în zidurile zimțate ale munților și dealurilor săi închide o oaste compactă de peste 150 mii de suflete românești, privind cu mândrie și sfidare spre șesul cuprins de vrăjmași care se deschide de aici înainte.

Dar lucru ciudat, de-asupra acestui bastion creat de natură, până acuma nu flutură stindardul conștiinței noastre culturale sau vechile steaguri puse pe vremuri erau azi spălate și șterse de ploii, ciuruite de gloante, bătute și smulse de vijeliile ce se abat mai grele și bântuiesc mai cumplite înălțimile slobode decât văile aparate.

Pentru aceea adunarea Asociației la Șimleu e o recucerire, e o întărire din nou a unui punct care dela natură a fost întărit dar care nu a fost ocupat definitiv prin munca noastră.

Dacă vom căuta bine, vom vedea că acest caz de recucerire nu este singurul în viața noastră. În definitiv, toate punctele noastre de razim de azi au trebuit să fie recucerite. În dărnicia ei îmbelșugată, natura bună și mare, ne-a înzestrat cu puteri firești uriașe, ne-a dat bogății ce stărnesc pisme și poftele altor neamuri, bogăția numărului și întinderea locurilor, istețimea minții și vâjjoșia rezistenței.

De-asupra acestei temelii largi și solide, noi suntem chemați să ridicăm clădirea unei vieți naționale bogate și proprii. Suntem chemați de a ocupa locurile, meterezele create nouă de natură și în definitiv toate opintirile noastre politice și culturale se reduc la munca aceasta.

Asociația are menirea de a face în privința culturală munca asta. Adunarea ei generală la Șimleu va fi un nou popas în calea ei de recucerire și ocupare a teritoriului ei legitim destinat prin natură. Măine se vor întâlni la Șimleu români din toate colțurile românismului din țara noastră. Va fi o mare înfrățire și contopire a sufletelor în același gând și în același ideal.

Pentru sălăjeni va rezulta o premenire și întărire a sentimentelor lor românești, a dragostei lor de neam și de limbă. Adunarea asta îi va lăsa mai solidari, mai energici și mai doritori de cultură românească. Va rămâne ca o învioreare în sufletele lor și cu îndemnuri îndoite ei se vor așterne pe marea muncă de trezire culturală a poporului nostru.

Pentru aceea serbarea pregătită de sălăjeni, jertfele aduse de ei, toată munca depusă de ei întru izbânda serbărilor va fi în rândul întâi o jertfă adusă pentru sine însuși și ei vor culege roadele străduințelor depuse.

S'ar părea că evoluțiunea Asociației a avut o îndrumare nefirească. În loc de-a crește de jos în sus, ea a crescut de sus în jos. Câțiva intelectuali entuziaști au chemat-o la viață pe atunci când poporul nu cunoștea încă nevoile de cultură pe cari azi Asociația le slujește. Printr'o creștere înceată și organică însă, Asociația s'a întins necon-

tenit asupra tuturor românilor. Ar fi greșit să așteptăm ca ea să crească dintr'odată și în mod năprasnic. Ca orice organism ea nu poate să crească decât încet, în mod organic, cucerindu-și pas cu pas terenul.

Rând pe rând vedem cum o acțiune după alta devine activă și începe o viață proprie din puterile ei. În Șimleu s'a cucerit un nou vast teren de muncă. Deși până acuma secțiunea aparține celor mai harnice din secțiuni, totuși avem sentimentul că abia acum începe adevărata muncă culturală.

Asociațiunea se întinde neconținut, ogorând și trăgând brasa muncii ei culturale prin tot mai mult țărîm părăginit.

Dintr'o sămânță neînsemnată, aruncată într'un noroc, copacul Asociației a crescut tot mai mult, înșdrăvenindu-se, întinzându-și ramurile, înșdrându-și umbra și cuprinzând tot pământul românesc din țara noastră.

Când Asociația va fi crescut cuprinzând pe toți românii, primind și împărțind viața românească culturală, împuternicind limba românească și duhul românesc în țara noastră, atunci avem sentimentul că izbânda ei e o izbândă mai mult, e în același timp o izbândă politică.

Trimetem salutul nostru de înfrățire și îmbărbătare tuturor fraților adunați mâine la Șimleu, dorindu-le ca zilele acestea să le fie o sărbătoare frumoasă și înălțătoare, curată senină și rodnică în munca lor spre izbânda definitivă a culturii noastre!

Prima adunare poporală. *Precum suntem informați, seria de adunări poporale, fâgăduită de deputați, se va deschide Duminecă la 9 August în Ileanda-mare prin președintele clubului deputaților dl T. Mihali. La aceasta adunare va participa și deputatul dl Aurel Vlad. In cerc precum așlăm se fac mari pregătiri pentru primirea deputaților.*

Fiind aceasta prima adunare, care oferă prilej de a se rosti întâi președintelui clubului, ea ține cu drept cuvânt cont la o interesare generală a cercurilor noastre politice.

Consiliul ministerial. Consiliul ministerial a fost continuat și terminat ieri. În ședința de ieri, spune comunicatul semioficios, guvernul s'a ocupat mai ales cu proiectul reformei electorale și cu budgetul anului viitor. Conte de Andrassy a expus pe larg proiectul asupra căruia guvernul este îndeplin acord. Ministrul președinte Wekerle va merge azi la Ischl și va fi primit mâine Joi în audiență.

Alegerea din Királyhelmeccz. În cercul vacant Királyhelmeccz a fost ales în unanimitate independistul Sennyei Miklos.

Amenințări oficiale la adresa sârbilor. Într'un articol vădit inspirat »B. H.« acuză pe sârbi de duplicitate la alegerea de patriarh. Ziarul guvernului spune că sârbi ar fi trezit aparența că vor alege pe Bogdanovici prin faptul că nu au ținut nici o întrunire de candidare înainte de alegere. Acuză pe urmă pe radicali că ar fi primit instrucții dintr'un loc secret ca să aleagă pe Zmeianovici. Aceasta după organul imperialist ar fi fost *duplicitatea sârbilor (!??)* Dar credem că ei nu și-au realizat scopul, urmează numitul ziar, M. Sa nu va întări

pe Zmeianovici și partidul radical va primi la inzulă gravă adusă poporului unguresc și reprezentantului puterii de stat, un răspuns demn și surprinzător, poate chiar Sâmbăta viitoare.

Bieții sârbi se vor întreba speriați ce au greșit guvernului afară de faptul că și-au exercitat un drept garantat prin lege?

Căci înțelegeți că ei nu au dreptul decât de-a fi de vină, ori cât de mult ar avea dreptate iar guvernul are dreptul de-a fi tot el de către pădure.

Cursurile de vară din Văleni.

— Istoria bisericii române. —

În altele două lecții consecutive dl Dobrescu arată dezvoltarea și istoria creștinismului în Dacia în veacurile ce au urmat după căderea imperiului hunic până la începutul veacului al X-lea și constată următoarele momente mai însemnate:

Stăpânirea gepizilor, care a înlocuit până pe la 566 pe a hunilor, nu a împiedecat dezvoltarea creștinismului la străbunii noștri, căci gepizii nu s'au așezat de-a dreptul în mijlocul lor, ei fiind un fel de »foederați« ai imperiului roman, nici nu au oprit contactul viu dintre ținuturile dela sudul și nordul Dunării, iar la sudul Dunării creștinismul a devenit tot mai puternic, după cum dovedesc aceastea nouăle episcopii înființate acolo.

Creștinismul străbunii noștri, în acele vremuri a atârnat bisericește de episcopul din Roma, și Iustinian a făcut numai o zădarnică încercare de a întemeia în anul 535, o episcopie independentă, în »Iustiniana prima« (în Serbia de astăzi), căci după zece ani, se recunoaște din nou suveranitatea episcopului din Roma.

După 566 se fac stăpâni avarii peste ținuturile gepizilor. Cu avarii ies la iveală și slavii, cari se așează statornic în mijlocul străbunii noștri. Creștinismul continuă a se dezvoltă și a se răspândi în Dacia Traiană prin captivi strămutați de aceste popoare dela sudul la nordul Dunării — cel puțin așa ne spune »Viața Sf. Dumitru«, scrisă în veacul al IX-lea, despre întâmplările din veacul al VII-lea, când slavii și avarii au dus la nordul Dunării multă populație romană, care și-a păstrat datinele romane și a înmulțit neamul creștinesc.

Același eveniment îl pomenește și un preot din veacul al XII-lea, precum și cea mai veche cronică a Țării-Românești: în aceasta din urmă se începe istoria țării, de când au descălecat »pravoslavnicii creștini« despărțindu-se de români și pribegind spre miază-noapte.

Din cele amintite rezultă că biserica străbunii noștri în veacul al VII-lea își avea acum organizația sa, cu limba latină vulgară ca limbă a cultului, cu preoți cari se rugau în biserici, ținând serbători, botezând, cununând, îngropând morții în cimitire și exprimând toate aceste noțiuni fundamentale cu cuvinte de origine română ce există și astăzi în limba românească.

Pe urmă se ivesc bulgarii, cari, plecând din Sudul Basarabiei, pradă Imperiul bizantin, unde în secolul al VII-lea se pierde caracterul roman, apoi se așează în Moesia, la 679, și se slavizează de slavii superiori lor în cultură. Fiind bulgarii păgâni, statul lor înseamnă ruperea legăturii dintre imperiul bizantin și străbunii noștri dela Nordul Dunării. Mai târziu după ce Carol-cel-Mare înfrânge puterea avarilor, bulgarii își întind stăpânirea lor și asupra strămoșilor noștri dela Nordul Dunării până la Tisa și influențează asupra lor și în cele religioase. Bulgarii, fiind încunjuțați din toate părțile de creștini, la urmă se creștinează și ei, la porunca țarului lor Bogoris, în anul 864, primind învățăturile creștine în forma bizantină grecească. Tot acel Bogoris sau Boris dorește să așeze și un patriarh în țara sa, cu aprobarea și învoirea episcopului din Roma, sau a patriarhului din Constantinopol. După multe frământări, bulgarii se supun bisericește patriarhiei din Constantinopol, deși unii admit că o supunere față de episcopul din Roma ar fi avut, nu numai asupra bulgarilor, ci, prin ei, și asupra românilor o influență mult mai bună și mai însemnată în lupta lor pentru existență.

Făcându-se bulgarii creștini și supunând poliți-cește pe străbunii noștri; dela Nordul Dunării, i-a silit pe aceștia să primească și organizația lor bisericească, cu limba slavonă ca limbă a cultului. Această limbă bulgarii au primit-o în locul limbii grecești, după venirea ucenicilor la Ciril și Metodiu din Moravia, cari ucenici modifică și completează alfabetul glagolitic cu semne grafice pentru toate sunetele din limba slavă, numindu-l alfabet cirilic în onoarea lui Ciril.

Deci, dela sfârșitul veacului al IX-lea sau dela începutul veacului al X-lea străbunii noștri au auzit în biserică o limbă pe care ei n'o înțelegeau, care însă li-s'a impus cu forța și, odată impusă fiind, a lăsat urme până astăzi în terminologia bisericească referitoare, nu la noțiunile fundamentale, pe care biserica noastră le cunoaște încă din epoca română, ci la forma de organizație exterioară, la cult mai ales, d. e. vlădică, duhovnic, mirear, strană, stăreț, moaște, prohod ș. a.

În lecția următoare s'a arătat legătura românilor cu ierarhia bulgărească.

(»Neamul Românesc«).

I. P.

Din România.

Aniversarea nașterii împăratului Francisc Iosif. Colonia austriacă din capitală se pregătește a serba cu mare pompă, aniversarea a 78-a a nașterii împăratului Francisc Iosif, care va fi la 5 (18) August.

Cu această ocazie colonia austriacă va serba și jubileul de 60 ani de domnie a împăratului.

Pe lângă banchet se va da și o mare serbare publică, se vor face oarecari fundațiuni culturale și de binefacere și se va da un mare festival.

Se zice că colonia maghiară se va abține dela aceste serbări.

Reluarea audiențelor la Castelul Peleş.

La castelul regal Peleş s'au reluat audiențele, sănătatea A. S. Regelui fiind din nou satisfăcătoare.

Inaugurarea laboratorului de bacteriologie din Galați. Ieri s'a inaugurat noul laboratoriu de igienă, bacteriologie și chimie, din Galați.

Dr. Mezișescu, directorul laboratorului, a ținut cuvântarea de deschidere.

D-sa a arătat că acesta este întâiul laborator, de acest fel, înființat în provincie, unde se simte și mai adânc nevoe de a se controla alimentele falsificate; a spus că, pentru sănătatea publică el va avea o utilitate neprețuită și a mulțumit celor care au luptat ca să aducă la îndeplinire frumoasa idee pe care o urmărea de mult.

Dr. Sion, inspector sanitar, răspunzând, a arătat că d-sa s'a trudit de 12 ani până să vadă în sfârșit înființat acest laboratoriu, a cărui însemnătate, în cercetările medicale, este netăgăduită.

D-sa și-a exprimat bucuria că orașul Galați a ajuns să aibă, ca și Bucureștii și Craiova, o asemenea instituție și a urat izbândă bună pentru reușita frumosului scop urmărit.

Docențele la facultatea de drept. Potrivit regulamentului pentru numirea docenților, agregatilor și profesorilor universitari, ministerul publică examene de abilitare la docență în specialitățile mai jos arătate, la facultatea de drept din București:

- docență pentru dreptul roman;
- » » » civil;
- » » » penal;
- » » » public;
- » » » economia politică;
- docență pentru dreptul internațional public și privat;
- docență pentru dreptul comercial.

Examenele vor începe în ziua de 15 Ianuarie 1909, orele 9 dimineața, în localul facultății de drept din București.

Candidații vor înainta decanatului zisei facultăți până cel mai târziu cu 15 zile libere înainte de data fixată pentru ținerea examenelor, actele și documentele cerute de art. 4 din sus zisul regulament și anume:

a) Cererea prin care se va arăta specialitatea pentru care doresc să se abiliteze;

b) Diploma de doctor, precum și un memoriu detaliat asupra studiilor făcute, școlile și instituțiile în cari s'au făcut și asupra lucrărilor științifice;

c) Deosebit vor înainta un număr suficient de exemplare din scrierile ori tipărit, și în special din lucrarea originală asupra materiei asupra căreia se trece examenul, cerută de art. 12, alin. a din regulament și care în nici un caz nu se poate înlocui prin dizertațiunea cu care candidatul și-a dobândit titlul de doctor.

Cererea nu va fi primită dacă nu va fi însoțită de actele enumerate mai sus, sau dacă diploma nu va fi în regulă, sau nu va fi fost echivalată.

Cand dații au drept de apel în minister.

Dela frați.

Starea culturală în Basarabia. A apărut „Anuarul Basarabiei” pe anul 1905 în care găsim multe cifre foarte interesante, din cari reproduse cele mai de jos:

Populațiunea orașelor în 1905 a fost:

Benderi	— — — —	35.000	locuitori
Izmail	— — — —	27.000	„
Soroca	— — — —	17.000	„
Hotin	— — — —	20.000	„
Acherman	— — — —	20.000	„
Orhei	— — — —	14.000	„
Chișinău	— — — —	113.000	„
Bălți	— — — —	19.000	„

Primele patru orașe au câte o bibliotecă și câte o sală de lectură. Achermanul are o singură bibliotecă, Orheiul 2 biblioteci, și o sală de lectură; Chișinăul 4 biblioteci și 2 săli de lectură, iar Bălți 7 biblioteci.

Bibliotecile în cursul anului a fost vizitate:

In Benderi	de	7.200	persoane
„ Izmail	de	8.183	„
„ Soroca	„	600	„
„ Hotin	„	600	„
„ Acherman	„	350	„
„ Orhei	„	7.000	„
„ Chișinău	„	7.200	„
„ Bălți	„	3.500	„

Situația județelor (fără capitale) a fost următoarea:

Acherman are	282.000	suflete	și	2	bibl.
Benderi	„	193.000	„	—	„
Orhei	„	235.000	„	2	„
Bălți	„	223.000	„	1	„
Soroca	„	235.000	„	1	„
Izmail	„	213.000	„	3	„
Hotin	„	332.000	„	6	„
Chișinău	„	198.000	„	8	„

Populațiunea toată a Basarabiei a fost în 1905 de 2.253.009 suflete; numărul bibliotecilor și sălilor de lectură a fost de 48, cari au fost vizitate de 45.804 persoane.

După numărul analfabeților din orașe, Basarabia ocupă ultimul loc în imperiu, căci populația orașană are 67.2 la sută analfabeți și penultimul după procentul analfabeților în general 84.4 la sută din populația Basarabiei.

Numai guberniile Podolia și Astrahan au un procent așa de mare de analfabeți (câte 84.3 la sută).

Procentul mai mare al analfabeților cade pe țigani și moldoveni. Vin apoi națiunile slave: ruteni, muscali, bulgari. Apoi urmează coloniștii germani... armeni.

Din Bucovina.

O importantă rezoluțiune adusă de comitetul național. Luni 27 Iulie comitetul central al partidului național a ținut o conferință intimă în care s'a adus o hotărâre importantă privitoare la atitudinea politică a partidului. Oratorii au fost toți de acord că partidul național ieste legat prin interese comune de partidul creștin-social în fruntea căruia se află primarul Vienei dl Lueger, marele filo-român. S'a subliniat mai cu seamă marea primejdie pe care

o prezintă jidanii pentru poporul nostru atât la sate cât și la orașe și în administrație pe care au corupt-o cu desăvârșire.

La conferință au luat cuvântul dnii dr. Stefan Saghin, profesor universitar, președintele partidului, făcând o dare de seamă despre activitatea partidului. Au mai luat cuvântul dl profesor Grigore Haip, dnii Iorgu Toma Dorimodont Popovici care a rostit o lungă cuvântare arătând necesitatea alianței cu partidul creștin-social, dnii Lazar Grigorovici, Vespasian Grigorovici, Bodnărescu, deputatul Isopescul. Grecul și alții.

Comitetul central al partidului național român din Bucovina, întrunit în ședința plenară azi Luni, în 27 Iulie 1908 în palatul național din Cernăuți decide:

I. De a ratifica inaugurarea alianței între partidul național român cu partidul creștin-social german din Viena, acceptând programul economic al nimitului partid, rezervându-și deplină libertate de acțiune în toate afacerile naționale și confesionale.

II. Consimțește pe deplin cu lupta partidului creștin-social, începută contra corupției din țară și hotărăște a se alipi sub toate condițiunile la această luptă, întrucât ea este dreaptă, stând gata a combate fără cruțare tot răul ce se revărsă asupra poporului nostru vină el din orice parte.

III. Decide în principiu, că este pentru unirea întreg poporului român din Bucovina și-l obligă pe comitetul executiv al partidului național, de a lua măsurile necesare pentru a inaugura o astfel de unire, care să asigure independența deplină a partidului nostru.

Evenimentele din Turcia.

Turcia are pe fiecare zi alt guvern. Portofoliile își schimbă posesorii după caprițiile mulțimii teroriste. Starea aceasta poartă toate semnele caracteristice unei stări revoluționare, pe care sultanul ori nu o poate suprima, ori o sutenează dinadins, pentru a o putea exploata mai în urmă. Fie cazul acesta, fie celalalt situația este deopotrivă foarte îngrijorătoare. În Constantinopol lucrează pe întrecute influențele externe, pentru a înrîuri fiecare în favorul său desfășurarea evenimentelor.

Rolul femeilor în Turcia.

Constantinopole, 2 Aug. Se constată de către toată lumea, că lupta pentru libertate a fost preparată în cea mai mare parte de femeile turce, cari posedă cultură aproape europeană.

Noul cabinet turcesc.

Constantinopole, 3 August. Iată o parțială recitificarea oficială a reconstituirii cabinetului, publicată de ziarele de ieri: Abdurhamar nu a fost numit ministru-președinte, ci ministru fără portofoliu; Hasan-Fehmi, ministru de justiție; Hagi Akif șeful armamentelor militare, ministru de interne; Mehmed Alisub-secretar la marele vizirat, ministru al vacaturilor; Ziverbey numit de curând rămâne ministru în comisiunea financiară macedoneană, a fost numit ministrul poștelor și telegrafelor; Said-pașa rămâne mare vizir.

Din străinătate.

Mișcarea grevistă din Franța. Paris. Actualmente sunt arestați șapte militanți agitari; pentru alți trei s'au dat mandate.

— O sută cincizeci de secretari ai sindicatelor reuniți la bursa Muncii au declarat că toate măsurile au fost luate pentru încetarea lucrului general a tuturor corporațiilor Luni dimineață. Sindicatul general al presei tipografice a decis în mod irevocabil suspendarea muncii de Duminică seara până Luni. Federațiunea muncitorilor din serviciile municipale din Paris au votat un blam pentru guvern.

— Tipografil au votat greva pentru mâne; poate că ziarele nu vor putea să apară. Partidul socialist a publicat un manifest violent în contra impuşcăturilor de Joi și arestările făcute ieri; se afirmă solidaritatea cu victimele și deținuții.

Deportarea unor generali. *Constantino pole.* Generalii Teki Paşa, Cerkez Mehmed Paşa și Kenan Paşa, au fost deportați.

De peste săptămână.

— **Sosirea Princesei moștenitoare în Viena.** O telegramă din Viena anunță că principesa moștenitoare Maria de România, împreună cu principele Carol și cu principesa Elisabeta, au sosit Luni după amiază și au descins la hotel Krantz.

— **Hirotonire.** P. S. Sa Episcopul I. I. Papp va hirotoni mâine pe absolventul de teologie Pantelimon Ardeleanu de diacon.

— **Prigonirea slovacilor.** Pentru pretinsă ofensă adusă steagului unguresc, doi slovaci Rudolf Cipka și Iosef Djaniška au fost osândiți în Tisolt la reclusiune de câte 13 zile și câte 10 cor. amendă.

— **Părintele Hlinka întemeietorul unei noi religii.** Prigonirea nebună împotriva slovacilor pornită și ajutată de biserica romano-catolică își aduce roadele. Poporul atât de blând și de religios al slovacilor se clatină în credința sa către biserică. Părintele Hlinka primește în închisoarea din Seghedin nenumărate scrisori și apeluri iscălite de un mare număr de slovaci, invitându-l toți să se puie în fruntea unei mișcări pentru desfacere dela biserica Romei pusă în slujba șovinismului maghiarizator. S'au ținut și mai multe adunări de popor în cari mai mulți preoți au agitat pentru ideea de a se înființa o biserică nouă în felul celei anglicane.

Părintele Hlinka e socotit de toți, ca fiind persoana cea mai nimerită de a împlini această mare menire de reformator religios. Hlinka însuși nu a avut prilej de a se rosti asupra acestei idei, dar prietenii lui susțin că el nu ar fi indispus să primească această misiune de apostol al poporului său.

Mișcarea cea nouă înfățișează o primejdie mare pentru biserica romano-catolică, pentru că ea nu a știut să se pătrundă de adevăratele interese ale poporului păstorit de ea și este sigur că la un semn dat tot poporul slovac ar urma pe apostolul-martir Hlinka, care lămurit în suferință și transfurcat de focul luptei ar avea un ascendent uriaș asupra poporului său.

— **Unde a fost deputatul?** În chestia sărbătorilor de Duminecă din Siria ni-se mai comunică, că a făcut o penibilă impresie acolo absentarea deputatului cercului dela acele serbări. Era opinie generală, că el nu trebuia să lipsescă dela o manifestație românească ce se făcea în cercul său, era indicat chiar ca dânsul să-l salute cel dintâi pe Episcop. Se evita poate astfel spectacolul nespuse de dureros la care au fost martori, miile de popor: să audă pe Arhiepiscopul lor grăind în limbi străine...

— **Congresul presei.** La 10 Sept. st. n. se va ține la Berlin congresul internațional al Presei.

Comitetul „Sindicatului ziariștilor” din România a delegat pe d-nii Ion Procopiu, președintele

sindicatului, și Al. Rubin, membru să reprezinte sindicatul la acest congres.

— **Alegere de preot.** În comuna Überland (Iberlont) de lângă Timișoara a fost ales preot, actualul învățător și teolog absolut dl Constantin Micu.

— **Un subofițer volnic.** O companie a regimentului de cavalerie, care tocmai acum își face manevrele în jurul Lipovei, având a trece mai departe prin comuna Șiștar-veț, prin un subofițer s'a pus în conțelegere cu antistia comunală din Șiștaroveț pentru câțiva cai de ajutorare. Subofițerul a telefonat primarului pentru 11 cai. Ajunși ostașii în sat, primarul li-a pus la dispoziție caii ceruți. Ofițerul acum a pretins 15 cai. Primarul n'a avut alții. Atunci subofițerul s'a făcut volnic și luând ostași cu sine a luat cu puterea doi cai dela un om din arie lăsându-l să triere numai cu doi, iar alți doi a scos dela un altul din grajd. Primarul numai cu greu a putut liniști oamenii revoltați, asigurându-i că vor cere satisfacție pe calea subprefecturii, ce a și făcut.

— **Repausul Duminical.** În ministerul de comerț s'a terminat proiectul referitor la repausul duminical. Prin proiectul de față se modifică art. 13 din 1891, în mai multe direcțiuni. Proiectul s'a trimis cercurilor competente spre dezbateri. Reuniunile comerciale și industriale, interesate în cauză, vor supune proiectul la mari discuții. Va trece deci prin câteva metamorfoze, până va putea fi prezentat dietei.

— **Duel între un prefect și un deputat.** Intre prefectul de Hont, *Lits Gyula* și deputatul *Polonyi Dezső*, fiul vestitului *Polonyi* a avut loc Duminecă după-amiază un duel, în care soarta a decis drept: prefectul s'a ales cu grave răni la cap și la braț. Acesta, un bătrân scârbos își permise adevărat necuviințe în stațiunea balneară Vihnye față de tinăra soție a deputatului.

— **Khedivul în Ungaria.** Din Viena se anunță că vice-regele Egiptului, khedivul, e în drum către Ungaria, unde va întreprinde mai multe excursii pe Dunăre.

— **Zăpadă în August.** Carpații din nordul țării sunt acoperiți de zăpadă pe toată întinderea comitatelor Turocz și Lipto.

— **Administrațiunea revistei »Păstorul Sufletesc»** aduce la cunoștința on. cler, că din pricina multelor ocupațiuni grele și neamănăver, împreună cu sărbătorile „Astei”, numărul 8 pe luna August se va putea trimite numai mai târziu și deodată își cere scuzele, în firma speranță, că Ven. cler — apreciind pedecile — va trece cu vederea această mică neregularitate.

— **Nefericire la căile ferate.** Din Caransebeș se vestește că trenul Nr. 61, între stațiunile Caransebeș și Ias a deraiat. Douăzeci și patru vagoane s'au nimicit total. Mașinistul și fochistul au fost omorâți, iar alții greu răniți!

— **Locuitorii din Budapesta.** Acum a apărut raportul statistice din Budapesta din care se constată, că capitala țării noastre are de tot 812.728 locuitori. În decursul unui an a crescut în spor cu mai bine de 10 mii. Iar dela începutul anului c. au fost 4570 cununii, sau născut 12.723 vii, și 422 morți; au murit 9632. Plusul mai mare cade pe imigrați.

— **Săpături interesante.** Se anunță din Viena că cu prilejul unor săpături făcute la gara Ebersdorff s'a găsit un număr foarte mare de monede de aur și argint de pe timpul regelui Ladislau Posthumul, al Ungariei.

— **Orașul Viena în cifre.** Statistica orașului Viena pe 1907. conține următoarele date foarte interesante: teritoriul orașului face 27.308 Hectare. Datoria orașului cu finea anului 1906 trece peste suma de 1374 milioane cor. Numărul locuitorilor cu finea anului 1907 face 1.999.912. Din aceștia ovrei 146.926. Oficiați în serviciul orașului sunt 8950 cari trag o leafă anuală de cor. 15.455 (100 plățele și stradele dau cifra de 2648 pe un teritor de 14 milioane □ m. din cari

jumătate sunt încă nepardosite cu peatră. Are 198 parcuri și șosele de plimbare; 80 statuie 86 statuie de caracter religios, 39 fântâni cu apă săritoare. Circulația persoanelor o desface 997 birje cu 2 cai, 1763 cu 1 cal, 1114 trăsuri fără număr și 374 diferite omnibuse. — Dar autobuse ca Aradul și Parisul tot n'are nici Viena?

— **Mare nenorocire de mine.** În minele de aur dela *Musir* (comit. Hunedoara) s'a întâmplat o nouă nenorocire. O ocnă s'a surpat și șase muncitori au fost îngropați. Cu multă greutate s'a isbutit să fie desgroați, cinci din ei grav răniți, dar al al șaselea era mort. Cinci copii îl deplâng pe al mort.

— **Necrolog.** Ni-se anunță moartea dnei *Susana Dimitrescu* preoteasă în Dumbravița, întâmplată ieri în vârstă de 83 ani. Inmormântarea se va face azi, Miercuri în cimitirul gr.-or. din Dumbravița.

— **Succesul contelui Zeppelin.** După două săptămâni dedicate nu odihnei ci reparațiilor, ieri în 4 l. c. des de dimineață contele Zeppelin a plecat din Friedrichshafen la Strassburg și Mainz cu aerostatul său. Scopul lui e de-a face un drum neîntrerupt de 24 de ore pentru a atinge cel dintâi acest record. Cu toate acestea intenția nu a reușit deplin, căci după prânz la orele 6 contele a trebuit să debarce la Oppenheim din pricina unui mic caz la mașină. Popasul său a fost însă scurt și nu reduce mult succesul contelui care a trecut dela Friedrichshafen pela Mühlhausen, Cohnar, Strassburg Speyer, Drmstadt și Mainz de unde se întoarce.

Pretutindeni aerostatul Zeppelin a fost primit cu un entuziasm fără margini. Poporația orașelor îl primea cu steaguri și în treascari sărbătorind această mare isbândă a geniului german menit să revoluționeze tehnica modernă.

— **Aurul în România.** Există în România aluviuni destul de bogate în aur pentru a le putea exploata.

După *Curierul Financiar* un proprietar din jud. Dâmbovița după un șir de explorații, ar fi cerut ministrului industriei și de comerț concesiunea exploatării pe teritoriul comunei *Dameana* din acel județ, pe un perimetru de 600 de hectare de aluviuni, aparținând statului și cari ar fi aurifere.

— **Campania contra lui Tolstoi.** În Rusia începe să se observe o luptă strașnică, pe care o pornesc reacționarii ruși împotriva lui Tolstoi, cu prilejul jubileului de 80 de ani al acestuia. Preoții stau în capul acestei mișcări reacționare. Mitropolitul din Moscva, Vladimir, șeful noii mișcări reacționare, a luat conducerea agitațiunii împotriva lui Tolstoi și pregătește pe membrii ligei poporului rus, spunându-le, că jubileul lui Tolstoi nu trebuie să aibă loc, cu nici un preț. Guvernul a primit număroase petițiuni, prin cari se cere ca serbarea să fie interzisă. Acelaș lucru îl face mitropolitul Flavian din Kiew, în vreme ce cunoscutul preot Vustorcoff, fondatorul ligei poporului rus, a pornit într-o călătorie de propagandă, pentru a pregăti o manifestațiune contra jubileului lui Tolstoi. Prețul miraculos din Kronstadt, celebrul popa Ioan a sărit deasemenea în ajutorul acestei campanii. Prietenii lui Tolstoi pregătesc o contra manifestație.

— **Al treilea centenar dela nașterea lui Milton** autorul „Paradisului pierdut” se va serba anul acesta, la 9 Decembrie. La Cambridge însă, înainte de timp englezii au sărbătorit acest centenar printr'un banchet și o reprezentare a operei *Comus* la New Theatre, pe lângă cari s'a adăugat și o mică expozițiune de diferite ediții ale operelor și portrete de-ale lui Milton. Printre documentele expuse sunt demne de reținut: o prelucrare a „Paradisului pierdut” în formă de tragedie, o edițiune alui Euripide alcătuită de Milton cu note în text, o ediție a paradisului în rușește, precum și diferite manuscrite de-ale poetului cari dovedesc îngrijirea cu care și revedea scrierile.

Cu prilejul acestei sărbătoriri ziarele și revistele au ținut să aducă omagii memoriei nemuritorului poet orb.

— **Mari falsificări de bani în Spania.** În urma controlului prost al autorităților în Spania falsificarea banilor a luat proporții atât de mari, încât o parte covârșitoare din banii de argint

afilatori în circulație sunt falși. Acuma camera a votat o lege prin care s'a hotărât demonetarea pezetelor spaniole. Dar aplicarea legii e mai anevoioasă decât se crede, căci publicul ar suferi o pierdere uriașă, dacă banii s'ar retrage din circulație ca fără valoare.

Economie.

Recolta.

Ministrul de agricultură a publicat azi raportul său despre starea recoltei pe jumătatea a doua a lunii Iulie. Raportul este mai favorabil decât cele anterioare, înfățișând o recoltă superioară atât calitativ cât și cantitativ. A favorizat și vremea, ploaia a fost din abundență, care a îndreptat mul porumbul, sămănăturile și mai ales pășunea. Singur pentru cartofi ploaia a venit prea târziu. Cantitatea de pâna acum este evaluată: *Grâu* 38.07 milioane măji metrice față de 33.80 milioane măji metrice de an; *săcară* 11.66 milioane măji metrice, față de 10.69 de an; *orz* 11.73 milioane măji metrice, față de 13.63 de an; *ovăz* 9.93 milioane măji metrice față de 11.54 de an. Precum se vede din aceasta, cantitatea grâului este până acum mult mai mare decât cea de an, și rezultatul definitiv se pare că și în celelalte soiuri de grâne va putea însemna un plus în beneficiul anului acesta. Raportul mai amintește despre ravagiile ce pe alocurea, în părțile Transilvaniei mai ales, a făcut grindina în săptămânile din urmă. Viile sunt pretutindeni foarte frumoase.

Novela execuțională. Sancționarea novejii execuționale se va publica încurând. S'a redactat deja și ordinațiunea pentru punerea în aplicare a legii care se va publica cu ea deodată.

Târg pentru cal de lux. Societatea Agrarilor din Budapesta va aranja la 20—22 Septembrie al patruzecilea târg de lux, în Teatersal din Budapesta.

Felurimi.

Broasca și tigrul. — O legendă indiană. — O poveste spune că odată un rac s'a rămasit cu o vulpe că el o să ajungă mai repede ca ea din locul unde se aflau, când se întâlniseră, până la o clăie de fân ce se zărea departe de tot pe câmp. Vulpea primi rămasagul. Racul dete vulpei, în măriniția lui, trei pași înainte și cum stătea îndărătul vulpei se acață de coada acesteia, apoi dete semnalul de plecare. Vulpea o ia la fugă și ajunge repede la țintă. Acolo se întoarse și se uită de-alungul drumului să vadă unde a rămas racul, despre care era convinsă că rămăsese departe de tot înapoi. Dar în momentul ăla, racul se descleștă binișor de coada vulpei, și dându-se jos, strigă: »Bine, soro vulpe, abia acum sosisiși?» Vulpea se întoarse și rămase încremenită de mirare. Văzută că racul o întrecuse cu trei pași și sosise mai de vreme de cât ea la țintă. Biata vulpe plecă rușinată, convinsă că racul e cu mult mai sprinten de picioare de cât ea.

Iată o altă poveste la fel din India. Istoria asta se petrece între o broască și un tigrul.

Un tigrul întâlnește într'o zi o broască și voi ș'o mănânce, fiindcă în viața lui nu mănucase broaște și credea că trebuie să fie foarte gustoase. Broasca găci gândul tigrului și i zise:

— Nu știi, că eu pot să sar mai tare de cât tine... Vrei să ne rămășim?

Tigrul întrebă:

— Cum dracu poți să sari tu mai tare ca mine?

— Ce-ți pasă — răspuse broasca. Ia să-n cercăm.

Ajunseră la un părau lat. Tigrul zise către broască.

— Ia sări, să vad de spui adevărul, ori minți.

— Sari tu întâu — răspuse broasca.

Tigrul se învoi, dar în clipa când dete să sară broasca se agăța de coada lui așa de tare că nu căzută în timpul săriturei.

Când ajunseră pe celalalt term, broasca se desfăcu încet de coada tigrului și căzută în iarbă. Când o văzută, tigrul se minună nespuse de mult și o întrebă: — Ce dracu mănânci tu de ai o torță așa de mare? — «Tigrii!» — strigă broasca deschizându și larg gura. Tigrul, speriat grozav, își vâră coada între picioare și o luă repede a fugă.

Penn și Carol II. Villiam Penn, colonisatorul Pensilvaniei, eră un quaker și ca atare socotit de toți. El spunea către fiecare »tu« și nu-și scotea nici odată pălăria de pe cap.

Intr'o zi el fu primit în audiență de către Carol II, și firește nu-ș scoase pălăria. Atunci regele își luă pălăria jos înaintea lui Penn.

— »Te rog, Carol, zise Penn, pune-ți pălăria în cap!

— Nu, prietene, răspuse Carol II, în odăile regești numai unul are (după eticheta Curței), voce de a ține pălăria în cap. De astă dată fii tu acela

Absentul în Franța. Iată o statistică, care dă mult de gândit:

Londra, care numără peste 4 jum. milioane de locuitori, n'are decât 4.900 debite de alcool; New-York cu 3 jum. milioane locuitori are 10.900 de astfel de debite, iar Parisul cu cele două milioane și jum. ale sale, deține recordul cu mai mult de 33.000 debite.

Liga anti-alcoolică în Franța are cu ce se ocupa.

— **Cât costă dragostea unei princese.** Asta se vede dintr'un proces desbătut decurând la tribunalul civil din Paris.

Acuzatul eră marchizul Vincenzo Florio din Palermo, un sportsman cunoscut, iar reclamantul un croitor, care prezentase un conto de peste 263.000 de fr., pe care-l făcuse la dânsul, în interval de doi ani, amanta marchizului o principesă rusă.

Contul fusese la început 430.000 de fr., sumă din care marchizul mai plătise ceva, nemai rămânând decât 263.000.

Dar în intervalul acesta, marchizul se despărțise de principesă și acum nu se mai simțea obligat să plătească conturile croitorului. Dar părerea asta nu eră împărtășită și de croitor, care a dat în judecată pe marchiz.

Tribunalul a cercetat cu de-amănuntul contul și și-a exprimat părerea că în adevăr aristocratul italian trebuie să plătească ceea ce a comandat soția lui, dar că unele cifre din cont sunt prea umflate.

Croitorul n'a avut ce face, s'a declarat învoit. A trebuit să scadă din socoteală și la urma urmei n'au mai rămas decât 87.000 de fr. pe cari marchizul a declarat că-i plătește.

BIBLIOGRAFIE.

În editura institutului de arte grafice, Carol Göbl, din București, a apărut numărul al II-lea al Buletinului Comisiunii Monumentelor Istorice.

Un comitet întrunit în persoanele d-lor I. Kallinderu, Gr. C. Tocilescu, Gr. Cerkez, N. Gabriellescu și P. Gârboviceanu, a hotărât publicarea trimestrială a unui buletin respunzând unei cerințe a legii pentru conservarea și restaurarea monumentelor istorice și contribuind în măsură putincioasă la progresul studiilor istorice, arhitectonice și artistice: astfel ca să rămăne pe viitor o arhivă de icoane cât mai credincioase, a

stărei în care se găsesse azi, monumentele istorice, străbune.

În primul trimestru al anului acesta a apărut primul număr, cu un conținut foarte bogat, tratând despre mănăstirile vechi, Cozia și Comana, cu amănunțite note istorice și arhitectonice și însoțite de ilustrații artistice.

Al II-lea număr, apărut de curând, posedând un și mai abundent conținut, descrie istoricul și amănunțele lucrărilor, mănăstirii Hurezii și portretelor murale dela aceea mănăstire, a mănăstirii Chlincea și bisericii Stelea din Târgoviște.

Ilustrațiile foarte credincios redade, după fotografiile luate, sunt pe cât de artistice pe atât de interesante. Copiile pereților mănăstirii Horezu, cu meșterii mănăstirii, Ispravnicii, familia Cătorilor, neamul boerilor Brâncoveni și Cantacozini sporesc interesul valorii numărului acestuia.

Nu putem decât să lăudăm frumoasa inițiativă a comitetului sus menționat care întronește todeodată și comitetul de redacție, — cum și pe Onor. Direcțiunea Ministerului cultelor și instrucțiunii publice sub auspiciile căreia, apare Buletinul acesta. Alături de silințele laudabile ale tuturor celor ce lucrează în direcția deșteptării și răspândirii în popor a simțului și priceperii pentru conservarea monumentelor, — publicarea Buletinului acesta, contribuie și la cultivarea spirituală și sufletească a publicului cărturar românesc, într'u buna cunoaștere cuvenitul respect și datorita pietate ce trebuie să aibă toți, față de monumentele istorice, acele singure mărturie vădite și obștești ale vieții strămoșești.

Comisiunea face apel la toți cei în măsură a cerceta și aduna material documentar-istoric privitor la toate monumentele vechi, românești atât celor aflătoare în țară cât și celor din afară de Regat, pentru a colabora cu munca lor la publicația aceasta atât de folositoare.

Apare de patru ori pe an. Abonamentul costă 12 franci pe an și se fac numai prin librăria Socecu, Sfetea și Alcalay, — București.

AVIZ.

În orașul Karczag, (comitatul Jász-Nagy-Kún-Szolnok) pe linia principală Szolnok-Nagyvárad, cu începutul anului școlastic curinte s'a deschis gimnaziul superior reformat (în anul școlastic curinte se va ține primul examen de maturitate); acest gimnaziul îl recomând călduros în atențiunea preastimaților părinți români, cari doresc pe anul școlastic viitor a-și duce băieții lor să-și poată însuși perfect limba maghiară.

Acest gimnaziul superior, pentru elevii români e mai favorabil decât alte gimnazii maghiare de pildă din: Debrecen, Kecskemét, Szarvas și altele, — din motivul, că aici avem biserică gr. or. unde elevii în Dumneștii și sărbătorile prescrise de ministru de culte pot asista la serviciul divin și pot a să împărtăși în catechisare regulat, — iar în fine fiindcă în sf. biserică gr. or. de aici serviciile divine să celebrează în limba grecească, — astfel elevii gr. or. ori gr. cath. dela gimnaziul de aici își vor putea însuși într'u câtva și limba grecească, — ceea ce le vor servi sigur de mare ajutor într'u studiarea limbei grecească din gimnaziul.

Deci acei preastim. părinți, cari doresc a-și înscrie băieții pe anul școlastic 1908/9 aici, sunt rugați a se adresa la subscrișul carele la dorință se va îngriji de locuință și vipt corăspunzător fie la vreun profesor fie la familii private.

Karczag, 1 Iunie 1908.

Nicolae Popescu,
paroh gr. or.